

Megbízó:
Veszprém MJV
Polgármesteri Hivatala
8200 Veszprém Óváros tér 8.

Tervező:
Rosivall Tervező Iroda Kft.
1065 Budapest Nagymező u. 37-39.

VESZPRÉM

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

2000. július 3.

Megbízó:
Veszprém MJV
Polgármesteri Hivatala
8200 Veszprém Óváros tér 8.

Tervező:
Rosivall Tervező Iroda Kft.
1065 Budapest Nagymező u. 37-39.

VESZPRÉM

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Tervezők:

Településfejlesztés:	Rosivall Ágnes Baric Ádám	Rosivall Tervező Iroda Kft. Rosivall Tervező Iroda Kft.
Közgazdaság:	Varga-Ötvös Béla	Érték Térkép Kft.
Környezet- és tájvédelem:	Auer Jolán	Tájéoló Terv Bt.
Közlekedés:	Babós Gyula	Pro Urbe Kft.
Közműellátás:	Dr. Winter Jánosné	Pro Urbe Kft.
Témafelelős:	Rosivall Ágnes	Rosivall Tervező Iroda Kft.
Ügyvezető:	Rosivall Ágnes	Rosivall Tervező Iroda Kft.

2000. július 3.

Tartalom

Bevezető	2
1. Általános elvek, közgazdasági összefüggések.....	4
2. Népeség, foglalkoztatás	13
3. Lakásellátás, lakásgazdálkodás	14
4. Városi közösségi szolgáltatások	16
Szociális ellátás	16
Egészségügyi ellátás	16
Oktatás.....	19
Sportlétesítmények	21
Kultúra.....	24
5. Gazdasági területek.....	26
6. A kereskedelem területi rendszere.....	28
7. Idegenforgalom, turizmus.....	29
8. Egészséges környezet, zöldfelületek, táj és környezetfejlesztés	31
9. Közlekedés	37
10. Közműellátás	42
11. Együttműködés az egyetemmel	46
Mellékletek	48
A. Népeség, munkaerőhelyzet	48
B. Lakásellátás, lakásgazdálkodás.....	53
Források.....	56

Bevezető a településfejlesztési koncepcióhoz

I. A településfejlesztési koncepció a város határozattal elfogadott településfejlesztési **stratégiájában** meghatározott **prioritások és célkitűzések** figyelembevételével került kidolgozásra.

Tartalmazza a **szakértői anyagok** rövid, tömör összefoglalását, az egyes *részkonceptiók rendszerbe foglalását*, a fejlesztési **irányelvek, feladatok, területi vonatkozások** kiemelését. A koncepció összeállításához egyes témakörökben kiegészítő adatgyűjtések történtek, ezek a szakértői anyagokkal együtt a koncepció *alátámasztó munkarészét* képezik, s jelen anyagban mellékletként szerepelnek.

A **koncepció feladata**, a településfejlesztéssel kapcsolatos legfőbb önkormányzati elhatározások rendszerbe foglalása, s ezáltal

- a település területének távlati felhasználását meghatározó **településszerkezeti terv** megalapozása (építési törvény*)

A **koncepció alkalmas**

- az önkormányzat **felelősségi körébe** utalt, illetve **vállalt feladatok**, megfelelő ellátásának segítésére (önkormányzati törvény),
- a gazdaság, illetve a fejlesztés egyéb szereplőivel történő **együttműködés** megalapozására.

A koncepció a **folyamatos tervezés** és döntések részeként *magában foglalja* a már elkészült szakmai anyagokban rögzített legfőbb elhatározásokat, illetve *alapul szolgál* a további szakmai anyagok kidolgozásához, együttműködési szerződések megkötéséhez.

Az építési törvényben foglaltak szerint a településszerkezeti tervet a településfejlesztési döntések változásakor (10.§(2)b.), de legalább tíz évenként (10.§(3)) felül kell vizsgálni. Ennek alapján fontos szempont, hogy a fejlesztési koncepcióban elsősorban az **időtálló elemek** kerüljenek rögzítésre, ezáltal a koncepció segítse a hosszú távú gondolkodást, de ne korlátozza az időközi, rövidebb távú döntések meghozatalát.

A településszerkezeti terv kidolgozásához szükséges részletesebb vizsgálatok, s további szakmai tanulmányok elkészítése lehetővé teszik a koncepció **fokozatos elmélyítését**, az új szempontok átvezetését.

II. Veszprémben, csakúgy, mint az ország más településein, a rendszerváltást követő tíz évben jelentős gazdasági-társadalmi változások zajlottak le. Az átalakulás okozta nehézségeken sikerült úrrá lenni, de a fejlődés az utóbbi években megrekedt, különösen a térség más városaihoz viszonyítva.

Veszprém jövője azon múlik, hogy sikerül-e adottságait és az országos konjunktúrát kihasználva vonzóvá válnia a befektetők, az itt élők, tanulók és ide látogatók szemében. Az önkormányzati képviselőtestület feladata, hogy ennek feltételeit megteremtse. Ehhez

* Építési törvény, fogalommagyarázat: A településfejlesztési koncepció a településrendezési tervet megalapozó, az önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal jóváhagyott dokumentum.

elengedhetetlen a befektető- és vállalkozásbarát politika kidolgozása, a Veszprémi Egyetem integrálása a város életébe és az idegenforgalom támogatása.

A Településfejlesztési koncepció – mely a városfejlesztés főbb irányvonalait adja meg – szintén erre a hármas prioritásra épül. A benne foglaltak megvalósítása esetén Veszprém a XXI. században Magyarország egyik jelentős szellemi bázisává, idegenforgalmi nevezetességévé válhat, a fejlődő gazdaság pedig az életkörülmények javulását eredményezheti a város polgárai számára.

1. Általános elvek, közgazdasági összefüggések

A városfejlesztés szempontjából a fő közép- és hosszú távú cél az EU-csatlakozással kapcsolatos új gazdasági helyzetre történő felkészülés, hogy a kínálkozó lehetőségeket a város meg tudja ragadni. Ehhez a város megfelelő gazdaságföldrajzi adottságokkal, szellemi potenciállal rendelkezik.

Külső gazdasági tényezők

Az országban végbement történelmi léptékű gazdasági átalakulás, a piaci típusú átrendeződés következtében mára kirajzolódott egy évi 5% körüli tartós gazdasági növekedési pálya. A külgazdasági kapcsolatokban a fejlett európai piacok kerültek előtérbe, melyek a magas minőségű szellemi és anyagi tartalmú, környezetbarát termékek előállítását és kereskedelmét preferálják. Folyamatosan felértékelődnek az innovatív képességgel, rugalmassággal, jól képzett munkaerővel rendelkező tercier és kvaterner funkciók. A gazdasági életben, a városok versenyében tehát előnyt élveznek az ilyen típusú tevékenységekkel és funkciókkal rendelkező térségek.

Az európai gazdasági és közigazgatási rendszerekbe történő integrálódás megteremti a mainál nagyobb tőkebevonás, a piaci bővülés általános lehetőségét.

Veszprém városa a legdinamikusabban fejlődő észak-dunántúli térséghez tartozik, melyen belül a város a Székesfehérvár és Győr utáni kategóriába tartozik. A tőkevonás szempontjából Veszprém reálisan nem versenyezhet e kétszer akkora és jobb gazdaságföldrajzi adottságokkal rendelkező várossal, ugyanakkor adott a lehetőség egy karakteres pozíció kiépítésére. E pozíció kiépítéséhez feltétlenül szükséges a nagytérségi kapcsolatok fejlesztése, mind a közlekedési hálózat, mind a gazdasági, pénzügyi, szellemi együttműködés terén.

Veszprém speciális vonzereje a többszörösére növekedett az Egyetem és az általa képviselt, jelenlévő szellemi potenciál által, mely Észak-Dunántúlon egyedi gazdasági tényező, és alkalmas a regionális léptéket is meghaladó kutatás-fejlesztési központi szerepkör megteremtésére.

Belső gazdasági tényezők

A város kiheverte a kilencvenes évtized elején lezajlott gazdasági változások okozta válsághelyzetet. A város gazdaságszerkezete átalakult, modernizálódott, a munkanélküliségi ráta az országos szint alattira mérséklődött, jelentős innovációs fejlődés indult be, javult az infrastrukturális hálózat.

A következő 4-5 évben azonban a város (önkormányzat) gazdasági mozgásterében korlátozó tényezőkkel is számolni:

1. Valószínűsíthető, hogy a központi költségvetés révén befolyó források reálértéke nem fog jelentős mértékben bővülni.
2. Az egyszeri, privatizációs bevételek növelése - a vagyonszerzési folyamat - nem folytatható tovább, a tervszerű vagyongazdálkodás feltétel és eszközrendszerét ki kell dolgozni.

3. A polgárok és a gazdasági szervezetek adóterhei csak korlátozottan növelhetők.
4. Számolni kell a beruházási hitelfelvétel korlátozottságával a város eladósodásának elkerülése érdekében.
5. A város és környékének népessége stagnáló-csökkenő tendenciájú, mely körülbelül 100.000 fős helyi piacot jelent.
6. Új alapokra kell helyezni a városmarketing tevékenységet.

Az önkormányzati gazdálkodás továbbra is erősen függ a központi költségvetési forrásoktól, azok elosztási módjától. Ez a körülmény sok bizonytalanságot visz be a tervezésbe, mivel az önkormányzati gazdálkodás forrásait meghatározó parlamenti és kormány szintű tevékenység évről évre módosul, meglehetősen nagy kilengésekkel.*

A csökkenő tendenciájú népesség mellett a veszprémi ingatlanárak magasak, az országban a budapestit követő árszintet képviselik. A magas árak – az általános dunántúli tendenciák mellett – az örökölt lakáshiánnyal, a szűkös ingatlankínálattal (különösen az építési telkek esetében), a gyors ütemben bővült diák- és oktatói létszámmal, a Honvédség igényeivel hozható összefüggésbe.

Az ingatlanárak magas színvonala egyben azt is jelenti, hogy a városban jelentős kereslet mutatkozik az ingatlanok iránt és az alacsony ingatlankínálat miatt jelentős forrás képezhető a gazdasági ágazatból.

Mindebből következően – miként a stratégiai terv is megállapítja - a város fejlesztési célú lehetőségeiben az eddigiektől eltérő, új utat kell keresni. Az alábbiakban kiemelünk néhány főbb – az útkeresést segítő, illetve hátráltató – tényezőt.

Előnyök:

- meglévő és mind mennyiségi, mind minőségi szempontból növelhető szellemi potenciál, fejlődő egyetem és kutatási bázis
- a város az országos és a dunántúli átlagnál képzetesebb lakossággal rendelkezik
- kedvező gazdaságföldrajzi adottságok
- kapcsolódási lehetőségek innovációs tengelyekhez
- versenyképes iparágak és vállalatok jelenléte
- fiatal korstruktúra, magas várható élettartam
- magas a szolgáltatási szektorban dolgozók aránya
- kiépült intézményhálózat

Hátrányok:

- kvalifikált munkaerő, K+F szakemberek, illetve a végzős diákok elvándorlása
- az olcsó építési telkek szűkös kínálata
- magas ingatlanárak
- infrastrukturális fejlesztések magas költségszintje

* Példaként említhetjük a személyi jövedelemadó visszaosztásának mértékét, amely a kilencvenes évek eleji 100 százalékról immár 5 százalékra esett vissza, az elkülönített, illetve az ágazati fejezeti kezelésű pénzeszközök formai és mennyiségi változtatását vagy az önkormányzatokra áthárított, de ellentételezéssel nem kompenzált feladatok finanszírozását.

- fejlesztésre fordítható központi források szűkössége
- helyi tőkefelhalmozási képesség korlátozottsága
- korszerű közlekedési kapcsolatok hiányosságai
- vagyonhasznosítási koncepció hiánya
- szálláslehetőségek, idegenforgalmi kínálat hiánya
- várospropaganda, aktív „külpolitika” hiánya

Prioritások

Az MTA RKK NYUTI által készített és jóváhagyott, Veszprém városra és a KSH körzet fejlesztésére vonatkozó átfogó stratégiai terv prioritásai, az újabb elemzések alapján javasolt kiegészítéssel, képezik a város fejlesztési koncepciójának kialakítását.

Prioritások:

- **Helyi gazdaság innovációs- és versenyképességének erősítése**
- **Idegenforgalom fejlesztése, konferencia-turizmus feltételeinek megteremtése**
- **Egészséges környezet, városi közösségi szolgáltatások biztosítása**
- **Lakóterületi választék bővítése (minőség és rehabilitáció)**
- **Egyetem fejlesztése (Universitas építés)**
- **Város és környéke partner kapcsolatának erősítése**

Városfejlesztési koncepció lényege: tudásra és együttműködésre alapozott városfejlesztés, mely a környezeti és szellemi-kulturális értékek megőrzésére épül és új értékteremtő folyamatok elindítására irányul.

A városfejlesztés közgazdasági koncepciójának célja: a város gazdasági növekedésének, a polgárok és a gazdasági szervezetek jövedelem-, illetve vagyonteremtő képességének *hosszabb távra* szóló megalapozása, a város adóerő potenciáljának növelése, tőkefelhalmozó képességének erősítése. A koncepcionális cél a belső források feltárásával, aktivizálásával és külső fejlesztési források bevonásával érhető el.

Középtávon – az előnyök és a hátrányok összevetése alapján – Veszprém gazdaság- és városfejlesztési koncepciójának **az egyensúly fenntartására, a jelenlegi szűk gazdasági mozgástér tágítására és egy szolid gazdasági növekedés feltételeinek a megteremtésére szükséges törekednie**, melynek keretében a tőkeképzés elősegítését, új fejlesztési források feltárását lehet kitűzni.

Az értékőrző és értékteremtő városfejlesztés megvalósítása lassú és folyamatos építkezést igényel. A fejlesztési eszközök korlátozottsága folytán az önkormányzat gazdasági viselkedésének koordináló és kooperatív, orientáló hatásúnak kell lennie a helyi gazdasági szervezetek tevékenységére vonatkozóan. Tehát **innovatív és együttműködő** miliőt

szükséges teremteni a városban működő oktatási és kulturális intézmények, a nagy vállalatok (virilisták) és a lakossági csoportok között. Elő kell segíteni a helyi gazdasági szereplők versenyképességét és a város anyagi, illetve szellemi tőkefogadó és megtartó képességét. E képességek érvényre juttatása érdekében a városnak fel kell hívnia a figyelmet magára, **aktív, nyitott, kezdeményező várospolitikát** szükséges folytatnia, ki kell használnia a városmarketing adta lehetőségeket.

A versenyképesség javítása mind a lakosságnak és a gazdasági szervezeteknek, mind a városi és városkörnyéki önkormányzatoknak közös érdeke. A versenyképesség megteremtése ma már nemcsak a gazdasági szervezetek gondja, hanem az összefügg a közvetlen települési vállalkozási körülményekkel. Gazdasági növekedést csak versenyképes termékek előállításával, illetve szolgáltatások nyújtásával lehet elérni, amelynek az **infrastrukturális és információs, valamint a vállalkozásokat támogató feltételek biztosítása** az alapja.

A versenyképesség szempontjából az **elérhetőség, a megbízhatóság, a szakképzettség, az innovációs készség** a döntő.

Ezek közül a közúti és a vasúti közlekedés okoz leginkább gondot. A hazai és a nemzetközi munkamegosztásban való intenzív részvételhez erőteljes fejlesztés szükséges a közlekedésben (M8, M80, vasúti kapcsolatok, repülőtér), hogy a város közvetlenül tudjon csatlakozni az európai és a magyarországi gazdasági és infrastrukturális rendszerekhez. A közelmúlt eseményei (szlovén-magyar vasút, közútfejlesztési programok) némi reményre adnak okot Veszprém város közlekedés-földrajzi lehetőségeiben történő javulásra.

Feltételek:

- *műszaki infrastruktúra* (közlekedés, informatika, közművek) fejlesztése a város fogadóképességének javítása érdekében
- *humán infrastruktúra* (oktatás, tudomány, kutatás, egészségügy) további erősítése a kvalifikált szakemberek, az értelmiség megtartása és vonzása érdekében
- *lakásstruktúra javítása* (minőség, választék, területelőkészítés, rehabilitáció)
- *környezetvédelem* az általános élet- és munkafeltételek javítása miatt
- *nyitott gazdaság(politika)* a tőkevonzás, a gazdasági alkalmazkodó képesség fokozása céljából

Eszközök:

- *kooperáció városon belül és kívül*
- *társadalmi élet szervezése*
- *önkormányzati működési kiadások lefaragása*
- *K+F tevékenység és környezetbarát csúcstechnológia meggyökereztetése*
- *terület-előkészítés*
- *piaci jellegű vagyongazdálkodás a „vagyonteremtő vagyron” elvére alapozva*
- *tudásra és élményre alapozott idegenforgalmi fejlesztés*
- *városmarketing, aktív „külpolitika”*

Városfejlesztési célok megvalósítása

A városfejlesztési célok megvalósítása érdekében szükséges teendőket két kiemelt témakör köré csoportosítjuk:

- 1. nyitott gazdaság, a város tőkefogadó és tőkeképző képességének növelése**
- 2. kvalifikált munkaerő megőrzése, vonzása.**

1. A tőkefogadó és tőkeképző képesség növelésének egyrészt területi, másrészt önkormányzati gazdaságfejlesztési vonatkozásai vannak.

Területi vonatkozások:

- **Terület-előkészítés** új fejlesztések befogadására, tőkevonzás és letelepedés céljából (lakásépítési telkek kialakítása és hasznosítása, a kijelölt ipari és kereskedelmi célú területek intenzív, környezetkímélő hasznosítása stb.)
- **Rehabilitáció** a belső városrészekben. A város belső területeit meg kell tisztítani az oda nem illő funkcióktól, hogy átadják a helyüket a színvonalas lakossági, üzleti, kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatásoknak. Ehhez növelni szükséges a gyalogos övezeteket, meg kell oldani a parkolási gondokat.

Önkormányzati gazdaságfejlesztési vonatkozások:

- **K+F tevékenység és környezetbarát csúcstechnológia meggyökereztetése.**
A K+F és környezetbarát csúcstechnológiát alkalmazó tevékenységek letelepedésének preferálása, a meglévő vállalkozóbarát gazdasági környezet feltételrendszerének finomítása a rivális városok összehasonlításában, például kedvezményes adó-, bérleti és szolgáltatási díjsomagok, gyorsított hivatali eljárások, kedvezményes területbiztosítások, egyéb közvetett és közvetlen támogatások révén.
- **Kooperáció, ezen belül**
 - **Az Egyetem szellemi potenciáljának, kapcsolati tőkéjének kiaknázása.**
A város és az Egyetem fejlesztési céljainak egyeztetése, integrálása eminens közös érdek. A diákok, oktatók és kapcsolataik hasznosítása, aktivitásuk felkeltése és tudásuk bevonása a városi feladatok megoldásába, jelenlétük tartósítása a városi kulturális és közéletben, illetőleg a városban székelő cégek munkájába történő bekapcsolódás segítése.
Az egyetemisták, középiskolások „megfogása” már tanulmányaik ideje alatt hosszú távú befektetés, ezért meg kell oldani a kollégiumi elhelyezés ma akut problémáját. Ugyancsak fontos a diákok veszprémi kapcsolatainak erősítése (forum, tanácskozások, posztgraduális képzések, közös munka és kutatás).
 - **Virilisták klubjának létrehozása.**
Veszprémi illetőségű cégek, különösen a nagy, nemzetközi irányultságú cégek vezetőinek, kvalifikált szakembereinek bevonása a város fejlesztési feladatainak a végrehajtásába és szellemi-kulturális életébe.

A nagyobb léptékű döntések előtt fel kell kérni a fő adózókat a véleményalkotásra és emellett állandó fórumot, helyszínt kell kialakítani a vitatkozásra, a kötetlen véleménycserére.

A tökevonzás elősegítése érdekében közösen kellene fellépni külső piacokon, szakkiállításokon, bemutatókon.

- **Veszprémi szellemiség, „Veszprém-tudat” kialakítása.**

A városi szellemi-kulturális közélet intézményei és szereplői közös fórumainak életre hívása. Szükség van közös szakmai és civil (városi) szervezet(ek), értelmiségi szalonok létrehozására az együttműködés, a közös gondolkodás és cselekvés megvalósítása érdekében, amely túlmutatna a kulturális eszmecserén és kiterjedne a városi gazdasági, szolgáltatási, infrastruktúra-fejlesztési és idegenforgalmi tevékenységek véleményalkotására is.

Ki kellene alakítani továbbá a Veszprémből elszármazottak, illetve korábban itt diákoskodók, dolgozók között a kapcsolatfelvételt és beindítani közös tevékenységek szervezését.

A Veszprém-tudat fejlesztésében az önkormányzati oktatási-kulturális intézményeknek is részt kell vállalniuk.

- **Városi nyilvánosság megteremtése**

Folyamatosan működtetni kell a városi nyilvánosság csatornáit, a döntések meghozatalakor figyelembe kell venni a lakosság és a civil szféra véleményét.

- **Régiók, kistérségek közötti együttműködés szervezése.**

Együttműködés a 8-as út menti gazdasági körzetekkel, a dunántúli nagyobb városokkal K+F szolgáltatások nyújtására, illetőleg a bakonyi és balatoni idegenforgalmi településekkel, hogy egymásra épülő, kiegészítő programokat és szolgáltatásokat lehessen kifejleszteni.

- **Együttműködés a hazai és nemzetközi pályázatokon való részvételeken a fent említett partnerekkel a források, támogatások előteremtése érdekében, hogy a városfejlesztési célok és a tökevonzás megvalósítható legyen. Azokat a támogatásokat, pályázati pénzeket, amelyeket megkap vagy elnyer a város, azt (köz)tőkeként szükséges kezelni a kooperációs partnerek együttműködésével.**

- **Ingatlanhasznosítás.**

A városi telekkínálat bővítése számottevő – eladásból, bérbeadásból származó – bevételt eredményezhet. Az ingatlankínálat bővítése elősegítheti az árak stagnálását, relatíve megkönnyítve a vagyonos, kvalifikált népesség megtartását, illetőleg vonzását.

Hosszú távra kidolgozott ingatlangazdálkodási stratégia szükséges, amely a város és a környező települések ingatlanpiaci trendjeinek az elemzésén alapul és amely nemcsak az önkormányzati tulajdonú ingatlanokra, hanem az egész város, illetőleg a környező települések ingatlanaira is vonatkozik. "Vagyonteremtő vagyon" elvet követő vagyongazdálkodás, amely elsősorban az ingatlanvagyon-állomány értékének a megőrzésére és fokozatos bővítésére, a befolyt bevételek visszaforgatására irányul.

- **Információs rendszer kialakítása.**

Alapvető fontosságú információs rendszer létrehozása a helyi értékek, adatok, tervek, információk gyűjtésére, tárolására, mely segítséget nyújt a településszintű gazdaság- és ingatlanfejlesztésekhez.

A térinformatikai rendszer alapja egy teljes körű és piaci értéken alapuló ingatlan értékkataszter (értéktérkép), amihez szervesen kapcsolódik a város és környékének

adat-, illetve információs bankja. Ez hivatalon belül is megoldható a Földhivatallal történő együttműködés keretében, létszámbővítés nélkül vagy külső szakértők bevonásával.

- **Városfejlesztési csoport (városmenedzser- vagy programiroda) felállítása.**

A városfejlesztési iroda/csoport felállítása a polgármesteri hivatalon belül célszerű. Alapfeladata a város gazdaságfejlesztésének tervi kidolgoztatása és gyakorlati végrehajtása, annak ütemezése, a megvalósításhoz szükséges gazdálkodási és pénzügyi-szervezeti lépések kidolgozása, a **városi marketing-politika** kialakítása és **ingatlanfejlesztési stratégia** kidolgozása, a képviselőtestületi előterjesztések megalapozása és egyfajta *monitoring-rendszer* kiépítése, amellyel folyamatosan kontrollálhatóvá, szükség esetén módosíthatóvá válik a megvalósítás folyamata. A városfejlesztési iroda/csoport működtetné a térinformatikai rendszert.

Az iroda/csoport fő feladata tehát az önkormányzat településfejlesztési célú kezdeményezőképességének a megteremtése, a rendezési tervben megjelölt vállalkozási övezetek "életre keltése", a közterület-fejlesztések elindítása, a prioritást élvező ingatlan-fejlesztések megvalósulásának egyengetése, illetve új környezetkímélő, munkahelyteremtő vállalkozási tevékenységek letelepedésének elősegítése, általában a helyi és kistérségi gazdaság élénkítését, a város vonzóerejének növelését szolgáló marketing munka végrehajtásával.

Az **iroda/csoport státuszára vonatkozóan eldöntendő kérdés**, hogy folyamatosan tevékenykedő új szervezet (iroda) vagy ideiglenesen – feladattól függően – működő csoport legyen-e. Új szervezet (iroda) felállítása esetén a fenti feladatok végrehajtásának nagy része saját munkakörben történne, amely új alkalmazottak föl vételével is járna. Az ideiglenes jelleggel működő csoportot a városfejlesztéshez kapcsolódó vezető beosztású szakemberek, képviselők alkotnák, például: illetékes alpolgármester és bizottsági elnök, jegyző, főépítész, képviselők, városfejlesztési társaság megbízottja. A csoport a fenti feladatokat külső cégekkel, szakértőkkel végeztetné el.

- **Tudásra, kooperációra és élményre alapozott idegenforgalmi fejlesztés.**

A tudásra és együttműködésre épülő városfejlesztési koncepció idegenforgalmi vonzata: *konferencia-turizmus*, rendszeres szellemi-kulturális rendezvények szervezése (továbbképzés, tanfolyamok, kiállítások), *egyedi attrakciók* (látványpark, tudományos érdekességek technika-parkja), *szórakoztatás* (vidámpark, sport).

- **Tranzitforgalom kihasználása.**

A város - elsősorban a tervezett térségi közlekedéshálózati fejlesztéseket követő - kedvező közlekedési pozíciójából adódóan nagy lehetőségek rejlenek a *tranzitforgalomban*, amely a közlekedés, a kereskedelem és a szállítás-raktározás-logisztika fejlődése esetén sokkal több profittal kecsegtet, mint a hagyományos idegenforgalom. Az elkerülő út menti területek megfelelőek, infrastruktúrával ellátottak.

- **Városmarketing tevékenység, aktív „külpolitika”.**

A városmarketingnek a befektetők, a jó adózók, az idegenforgalom vonzása szempontjából egyre nagyobb a jelentősége. Városmarketing tevékenység alatt a következőket értjük: a városi és környékbeli adottságok, befektetési előnyök népszerűsítése, kiadványok eljuttatása a potenciális partnerekhez, konferenciák

rendezése, rendszeres üzleti "partnerkereső" programok szervezése stb.

A kiadványoknak be kell mutatniuk a város területi, demográfiai, kulturáltsági, szakképzettségi és más jellemzőit, a gazdasági, az adózási, az ügyintézési feltételeket, egyéb lakhatási és munkavállalási körülményeket.

A marketing tevékenység során össze kell állítani egy **befektetői kínálati ajánlatcsomagot**, amellyel orientálni lehet a potenciális befektetőket. A marketing tevékenység a városfejlesztési iroda/csoport feladatkörébe tartozik, melynek keretében saját maga vagy megbízottjai révén **felkutatja és megkeresi a potenciális befektetőket, fejlesztőket**.

A megkeresés alatt elsősorban a befektetői és fejlesztő cégek érdekszervezeteit és kamaráit, a testvérvárosokat értjük, nem egy-egy vállalat személyes megkeresését, bár nyilvánvalóan ez sem kizárt. Ebben ki kell használni a városban lévő nagy cégeket, hiszen azok a város élő, állandó és valódi reklámhordozói.

2. A kvalifikált munkaerő megőrzése kapcsán a városnak elsősorban közvetett befolyásolási lehetőségei vannak, mivel a bérek és fizetések alakulására, a versenyképes munkaalkalmak teremtésére nincs közvetlen hatása. A következőkre helyezük a hangsúlyt:

- **Életkörülmények javítása** az infrastrukturális, az egészségügyi és a szociális ellátás színvonalának emelésével.
- **Lokálpatriotizmus** erősítése a lakosság, a diákok, a gazdasági és a közintézményekben dolgozók körében (például: virilista klub elfogadtatása, polgári szalonok szervezése, állandó fórumok létrehozása, kulturális programok, bálók, bankettek támogatása).
- Nagy cégek vezető munkatársainak, alkalmazottai **letelepedési szándékának** felkeltése, életminőség igényük kielégítésén keresztül (szolgáltatások javítása, közösségi rendezvények, szalonok, virilisták klubjának létrehozása).
- **Minőségi lakókörnyezet, lakáskínálat és választék bővítése**, a terület-előkészítés és rehabilitáció támogatásával.
- Meg kell fontolni **kedvezményes építési telkek** értékesítését azon rétegek számára, akiknek letelepülése a városfejlődés szempontjából stratégiai jelentőségű.
- **Kis- és középvállalkozások** alakulásának pénzügyi eszközökkel történő ösztönzése, adminisztratív eljárások hatékonyságának javítása.

Elvégzendő feladatok

- ◆ Városfejlesztési csoport (városmenedzser- vagy programiroda) felállítása és a fejlesztési koncepció megvalósíthatósági programjának kidolgozása.
- ◆ A városi tőkeképzés szervezeti és pénzügyi rendszerének kidolgozása, a fejlesztési elképzelések megvalósításának ütemezése, cselekvési programmá és üzleti tervvé alakítása.
- ◆ Innovációs tartalmú vállalkozás- és foglalkoztatás ösztönző önkormányzati adó- és pénzügyi eszközök - preferenciák és diszpreferenciák - rendszerének kidolgozása, különös tekintettel arra a körülményre, hogy egy ösztönző rendszernek dinamikus egyensúlyon kell alapulnia, mivel kedvezmények nyújtása bevételcsökkenést, az önkormányzati fejlesztési lehetőségek szűkülését eredményezheti. Gazdasági forgatókönyveket szükséges készíteni a kiegyenlítő és kiváltó fejlesztési eljárásokra (bonus-malus rendszer, „árukapcsolás”, fejlesztésekből eredő hasznok átadása, visszaforgatása stb.)
- ◆ Térinformatikai rendszer kiépítése, teljes körű és piaci értéken alapuló ingatlan értékkataszter létrehozása.
- ◆ Ingatlanhasznosítási politika, „vagyonteremtő vagyon” program kidolgozása.
- ◆ Fejlesztés-gazdaságossági számítások készítése. A városfejlesztés szempontjából jelentős akcióterületek pénzügyi hátterének elemzése, az egyes rendezési és fejlesztési projektek "pénzesítése", a hasznosításból eredő bevételek felhasználási, visszaforgatási változatainak kidolgozása).
- ◆ Városi marketing-politika kidolgozása.

2. Népeség, foglalkoztatás

Népességi folyamatok

A városban a **vándorlási veszteség** mértéke évek óta nagyon magas, jóval meghaladja a megyei jogú városok átlagát. A **természetes szaporulat** fokozatosan fogyásba fordult át, s ezzel lassan, de biztosan megindult a népesség **előregedése**.

A kedvezőtlen folyamatok minden korábbi prognózist meghaladó mértékben, s a vártnál korábban indultak meg.

Munkaerőhelyzet

A város **foglalkoztatási szerkezetében** egyre növekvő a szolgáltató, a terciér szektor aránya, a mezőgazdaság és az ipar arányának csökkenésével egyidejűleg.

A regisztrált **munkanélküliek** aránya az elmúlt időszakban tartósan kedvezőbb képet mutat mind az országos, mind a megyei adatoknál. Ugyanakkor további vizsgálatok szükségesek a Veszprémben működő nagyvállalatok **foglalkoztatási szerkezetének** megismerésére annak érdekében, hogy az Önkormányzat aktívan tudjon részt venni a **foglalkoztatáspolitikai** alakításában. Összhangban a fejlesztési koncepció gazdasági megalapozásában foglaltakkal, törekedni kell a **magasan kvalifikált munkaerőt** nagyobb arányban foglalkoztató cégek megtelepítésére Veszprémben.

Célok és eszközök

Mindenképpen törekedni kell a városból való kiköltözés folyamatának megfékezésére, hiszen általános tapasztalatok szerint a tartós **elvándorlás** szelektív, a népességből a **fiatalabb, munkaképes lakosságot** érinti elsősorban, s így a **korösszetétel** változásán keresztül a **természetes szaporodási** jellemzőkre is kedvezőtlenül hat.

Az erősödő dezurbanizációs folyamat abból a szempontból is kedvezőtlen, hogy általában a **mobil és tehetős** réteg elvándorlása a jellemző, s ha az elvándorlók esetleg továbbra is Veszprémben dolgoznak, **lakóhelyi kötődésük, városi, polgári létük**, várost gyarapító szemléletük, igényük és tevékenységük a jövőben fokozatosan, már **új lakóhelyükhöz** kötődik.

Az éppen meginduló kedvezőtlen népességi folyamatok megállítása érdekében, szükséges Veszprémben

- a **gazdasági, vállalkozási** körülmények, elsősorban a kvalifikált munkaerő foglalkoztatási lehetőségeinek folyamatos javítása
- a **vonzó városi környezet** (lakás, intézményellátás, kultúra, természeti értékek) megőrzése és továbbfejlesztése

Ezzel egyidejűleg fontos a **városkörnyéki településekkel** kiépített ellátási kapcsolatok erősítése.

3. Lakásellátás, lakásgazdálkodás

Stratégiai célként kell kezelni a jobb lakásellátás feltételeinek, a lakókörnyezet általános minőségének javítását, illetve a választék bővítését.

Legfőbb célok:

- a dezurbanizációs folyamatok visszaszorítása, a fiatal, illetve a magasabb státuszú népesség megtartása a városban,
- a szegényebb rétegek lakáskörülményeinek fokozatos javítása,
- lehetőség szerint az új vállalkozások menedzser rétegének letelepítése a városban.

Legfőbb eszközök:

- az örökölt mennyiségi és minőségi **lakáshiány** kiküszöbölése
- a lakókörnyezet és beépítési jelleg **széleskörű választékának** biztosítása, az új igények beépítése a rendezési tervbe (nagytelkes villaszerű épületek építésének, lakópark kialakításának területbiztosítása)
- lakásépítési tevékenység segítése, a **terület-előkészítés** (rendezési tervek készíttetése, tulajdonviszonyok rendezése, koordináció, előkészítés) felgyorsításával
- **lakás-mobilitás** növelése, speciális lakásprogramok (nyugdíjsház, fiatalok otthonháza, félkészház akciók, bérlakásépítés) támogatása
- **bérlakás-építési** program (külön döntés szerint szociális bérlakás-építési program) kidolgozása, felkészülés a kormányprogramhoz való csatlakozásra
- lakóterületi **rehabilitáció** támogatása, az ingatlanok **felértékelődési folyamatának** megindítása, ezáltal a területen élő, szociálisan elesett réteg **közvetett támogatása**, saját lakást építő fiatalok ingatlanhoz juttatása
- a helyi építési szabályzat megalkotása során, törekedni kell a **szakhatóságok** egyedi elbírálási lehetőségeinek visszaszorítására.

A városban ki kell dolgozni a célok megvalósításának eszközrendszerét, a **finanszírozási, szervezeti háttér** megteremtésének koncepcióját, elsősorban

- a terület-előkészítés,
- a területi rehabilitáció,
- a lakásfelújítások (soklakásos lakóépületek),
- bérlakásépítés,
- „egyéb lakásmegoldások” (idősek otthonháza, fiatalok átmeneti lakása, stb.),
- s mindezek beruházási háttérének koordinációja terén.

Területi elvek

- A **történeti értékű** városrészek (belváros és közvetlen környezete, Dózsaváros, Váralja területek) településszerkezeti, beépítési és építészeti értékeinek megőrzése, a területek túlzott terhelésének megakadályozása, egyidejűleg az idegenforgalomba történő becsatolása, a közterületek magas színvonalú rendezése, területi rehabilitáció igénye.
- A **kialakult kertvárosias**, önálló lakótelkes területeken a beépítés és természetes környezet egyensúlyának megőrzése, az átépítési, bővítési igények értékelése nyomán a terület értékeinek megőrzését, és az igények kielégítését egyaránt szolgáló szabályozás megalkotása.

- A *kialakult sorházas, átriumházas* területeken a bővítési igényeknek az egységes építészeti jelleg megőrzése melletti kielégítése.
- A *kialakult, telepszerű többszintes* lakóterületek környezeti minőségének javítása, parkolási gondok enyhítése, zöldterületek rendezése.
- **Gyulafirátóton, Kádártán** a településmag rehabilitációja, új területeken a kisvárosias, illetve falusias jelleg igény szerinti megteremtése.
- *Volt „üzemi lakótelepek”* esetében a közterületek, szolgalmi jogok rendezése. A szomszédos üzemi területek környezetszennyező hatásának mérséklése, a beépítés ligetes, természetközeli jellegének megőrzése.
- *Volt szovjet laktanyához* csatlakozóan a kisvárosias lakásépítési jelleg erősítése (társasház, sorház, átriumház) a meglévő lakóterületek további rehabilitációja, környezetminőség javítása.
- A városközponthoz közvetlenül csatlakozó *volt gazdasági területek* rekonstrukciója során törekedni kell a lakó és intézményi funkciókat együttesen hordozó komplex városi környezet kialakítására.
- Az **új lakóterületek** esetében a kialakult táji és épített környezethez való igazodás és a minél szélesebb lakókörnyezeti kínálat megteremtésének szempontját, a terület jellegétől függően differenciáltan kell kezelni.
(A táji környezet meghatározó jelentőségű – például a Pajtakert, Séd völgy – térségében, az épített környezethez való igazodás elsősorban pedig a foghíj jelleggel megvalósuló építkezéseknél fontos. Ugyanakkor a Gulyadomb térségében lehetséges a széleskörű, összetett lakáskínálat megteremtése, az aktuálisan jelentkező differenciált lakásigények kielégítése. Az összetettség, sokféleség mellett azonban e területen is alapvető követelmény a magas színvonalú, harmonikus környezet alakítás.)
- Fel kell tárnai a város táji, környezeti, **egyedi értékeit** hordozó magas színvonalú lakásépítési lehetőség területi tartalékait. Egyidejűleg törekedni kell a környezet értékeinek megtartására, kiteljesítésére.

4. Városi közösségi szolgáltatások

Szociális ellátás

Legfontosabb elvek és feladatok

A szociális gondoskodás középpontjában **az ember és család**, és mind taguló körben az egész **közösség** áll.

Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében kiemelten kell kezelni az akadálymentes környezet megteremtésének törvényben rögzített feladatainak végrehajtását.

Fontos feladat az ellátási szektorok közötti **együtműködés, információcsere** megteremtése, mind a szociális, mind egyéb, pl. egészségügy, oktatás, kulturális szektor között. E feladatkörben meg kell teremteni a személyi állomány, intézményi háttér összehangolt működését és az **integrált ingatlangazdálkodás** feltételeit.

A helyi karitatív, non profit és piaci szervezetek növekvő súlya az ellátásban, egyre fontosabbá teszi az Önkormányzat szerepvállalását a **koordináció** terén.

A szociális ellátásra leginkább rászoruló köre

- munkanélkülivé válók, tartós munkanélküliek
- egyedülálló időskorúak, nyugdíjasok
- többgyermekes családok, veszélyeztetett gyermekek
- marginalizálódott csoportok; krízishelyzetben lévő gyermekes anyák, hajléktalanok

Jelentősebb, önálló ingatlan-igénnyel fellépő intézményi fejlesztések:

- pszichiátriai és szenvedélybetegek átmeneti otthona, szakmai szempontok szerint megfelelően elkülönített ellátással
- idősek gondozóháza
- fogyatékosok gondozóháza
- gyermekek- és családok átmeneti otthona (meglévő közgyűlési döntés szerint)
- foglalkoztatási program végrehajtását szolgáló ingatlan biztosítása, a hajléktalan ellátáshoz kapcsolódóan
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye
- nappali ellátást nyújtó idősek klubja
 - a Cholnoky lakótelepen és a Jeruzsálem hegyen, valamint
 - Gyulafirátóton és Kádártán

Egészségügyi ellátás

Helyzetelemzés

Veszprémben az **egészségügy** terén megfigyelhető alapvető tendenciák megegyeznek az országban tapasztalhatókkal, az *általános helyzet pedig kicsit jobb*. A lakosság várható élettartama kissé magasabb, mint a megyei jogú városok átlaga a nők és a férfiak körében egyaránt. A halálozás döntően természetes halálozások miatt következik be. A férfiak

mortalitása rosszabb, mint a nőké. Az országos trendekhez hasonlóan a legveszélyeztetettebb a 45-59 éves korosztály. Súlyos probléma, hogy az egészségügyi ellátás minőségi hiányosságait jellemző halálesetek aránya emelkedik, igaz, nem annyira, mint országosan.

Más mutatók kedvezőtlen helyzetet jeleznek. Kiemelkedően magas, országosan egyedülálló mértékű volt az abortuszok száma, 1994-ben 828 abortusz volt a városban. Az elmúlt években az abortuszok száma számottevően csökkent ('95: 521, '96: 457, '97: 481, '98: 414, '99: 381), ám megjegyzendő, hogy az élveszületésekhez viszonyított arányuk megmaradt a 0,8-as, magas szinten. Igen magas volt a csecsemőhalandóság mértéke, még 1995-ben is felette volt a megyei városok átlagának. Ennek mértéke az utóbbi években figyelemreméltóan csökkent ('95: 13,8‰, '96: 6,8‰, '97: 5,29‰, '98: 3,88‰, '99: 2,1‰). Az utolsó négy év adatait összevetve a megyei adatokkal ('96: 10,8‰, '97: 7,61‰, '98: 9,5‰, '99: 5,6‰) különösen kedvező a kép.

Rendkívül megnőtt a jelentősége az úgynevezett kockázati tényezőknek. A lakó- és munkahelyi környezet változásai egyértelműen negatívan hatottak az egészségügyi helyzetre.

A városban az **egészségügyi alapellátást** 1993 július 1. óta az Egészségügyi Alapellátási Intézmény fogja össze és koordinálja. Az Intézmény feladatát jól látja el, sajnos a finanszírozási problémák korlátozzák lehetőségeit.

Veszprém városban közel 200 orvos dolgozik, ebből 40 az alapellátásban. Egy háziorvosra 1656 lakos jut, és 10 ezer lakosra 30,8 orvos jut, ami elmarad a megyei városokhoz képest.

Sajnos igen kedvezőtlenek a város mutatói a szakrendeléseket tekintve. A Rendelőintézetben 1994-ben 1000 lakosra vetítve 988 óra rendelési idő volt. Ennél csak Békéscsabán rosszabb a helyzet. Szintén csak Békéscsabát előzi meg Veszprém, az egy vizsgálatra jutó idő tekintetében is, amely 4,1 perc volt 1994-ben.

A fekvőbeteg ellátást Veszprémben döntően a Cholnoky Kórház végzi. A megyei kórház messze nem tölt be olyan regionális szerepkört, mint mondjuk a győri, szombathelyi, vagy éppen a zalaegerszegi kórház. Csak a békéscsabai és a salgótarjáni kórház kisebb a veszpréminél, ahol 824 kórházi ágy van. Nagyon rossz a helyzet a 10000 főre jutó kórházi ágyak számát illetően, míg az ágykihasználtság a 3. legalacsonyabb a megyeszékhelyek között.

Fejlesztési igények és feladatok

Bölcsődei ellátás

Az elmúlt időszak során, követve a népességszám csökkenő tendenciáját, jelentős férőhely-csökkentés történt a bölcsődék terén.

A jelenlegi 390 férőhely **elegendő** az igények kielégítésére, de a területi elhelyezkedést újra kell gondolni. Ugyanakkor fontos feladat a jelenlegi férőhelyeket biztosító épületek korszerűsítése.

Az igények esetleges növekedése esetén, jelenleg is önkormányzati tulajdonú, volt bölcsődei épületben célszerű a gyerekek ellátását megoldani. (Integrált ingatlangazdálkodás)

Orvosi ellátás

Veszprém megyei jogú város, úgyis mint *megyeszékhely*, nagyságrendjénél és földrajzi helyzeténél fogva egészségügyi tervezést, koncepciót igényel. Ebben a meghatározó pontok a következők:

- A közvetlen önkormányzati feladatot jelentő egészségügyi **alapellátás**, felnőtt és gyermek háziorvosi szolgálatok, a fogorvosi alapellátás.

- A Veszprém megyei Cholnoky Ferenc **Kórház** kérdése, helyzete.
- A városi és városkörnyéki **sürgősségi** ellátást végző központi orvosi ügyelet.

Az egészségügyi ellátás körülményeinek javításában az **önkormányzat** folyamatos, költségvetésben tervezett, kiszámítható **anyagi szerepvállalása** mindenképpen szükséges és elvárható, még a társadalombiztosítás finanszírozási feltételeinek javulása esetén is.

Átgondolandó egy olyan **irányítási struktúra** létrehozása, amely képes a felsorolt feladatok ellátására, működtetésére.

Orvosi alapellátás

- Részletes felmérések szerint, a meglévő orvosi rendelők többsége funkcionális és műszaki szempontból néhány kivétellel megfelelő.
Új rendelő építése, vagy a meglévő épület átalakítása szükséges az Ördögárok utcában. Több gyermekorvosi rendelő kialakítása nem megfelelő, **átalakítást** vagy **felújítást** igényel. Mindenképpen szükséges a gyermekorvosi szolgálatokhoz tartozó tanácsadók előírás szerinti folyamatos kialakítása.
- A Minisztérium szakmai koncepciójának része az alapellátás súlyának további növelése. Az önkormányzati törvény értelmében az **önkormányzatok** joga, **kötelessége** és lehetősége a **körzetek létesítése**, a körzethatárok módosítása.
A praxisokba bejelentkezett biztosítottak száma, több okból, nagy eltérést mutat. A **házi orvosi praxisok** preventív tevékenységének javításához a **menyiségi** és **minőségi** tényezők megváltoztatása szükséges.
- A **gyermekellátás** terén a gyermeklétszám stagnálása, csökkenése miatt, szükségtelen a praxisok számának növelése. A *technikai felszerelés* javítása iránti igény jelentős. A gyermekek ellátása minden vonatkozásban (egészség-oktatás-szociális ellátás-kultúra-rekreáció) *kiemelt alrendszerként*, kell hogy szerepeljen a prioritások között.
- Távlatban szükséges a körzethatárok felülvizsgálata, s ennek alapján a lakosság elhelyezkedéséhez jobban igazodó körzethatárok kialakítása, esetleg új praxisok létesítése. Mindenképpen szükséges a területi ellátatlanság csökkentése, az elérhetőség könnyítése. A jelenlegi hiányosságok, feszültségek felszámolása elsősorban
 - a volt szovjet laktanya területén
 - a Kalmár téri városrészben
 - a Jeruzsálem hegy és
 - a volt Dimitrov városrészben szükséges.

Egyéb orvosi ellátás

- Az országos ágyszám-csökkentés Veszprém megyét jelentősen érintette, ennek ellenére a Veszprém **Megyei Kórház** nagyobb veszteségek nélkül folytathatta munkáját.
- Tovább kell gondolni a Megyei Kórház és az Alapellátási Intézmény **együtműködési** lehetőségét, a kötelező feladatok és finanszírozási háttér figyelembevételével.
- Részint a fekvő-beteg ellátás, részint a járó-beteg szakellátás és az alapellátás együtműködése vonatkozásában az érdekeltek (MOK helyi szervezete, a MEDICINA 51 Kht., valamint a FOURMED Kft., stb.) bevonásával mielőbbi egyeztetések megkezdése szükséges a szakmai és finanszírozási szempontok minél jobb összehangolása érdekében.
- A városi és városkörnyéki **sürgősségi ellátást** végző orvosi ügyelet rendszerét tovább kell gondolni.
- További feladat a sürgősségi betegellátó rendszerek **integrálása**. Ennek érdekében szükséges a Megyei Kórház, az Országos Mentőszolgálat és a Házi orvosi Központi

Orvosi Ügyelet működésének összehangolása az integrált tevékenység fizikai feltételeinek megteremtése, megfelelő ingatlan biztosítása.

- Kedvező fejlemény, hogy a városkörnyéki ellátásra vonatkozóan Veszprém Megyei Jogú Város képviselőtestületében az Alapellátási Intézmény vezetője megállapodást kötött az **arányos** (lakosságszám szerinti) **költségviselésről** a környező települések önkormányzataival.

Foglalkoztatás

Fel kell készülni a kórházi ágyak számának további csökkentésével felszabaduló, főleg **orvosi munkaerő-kínálatra**; elsősorban a már Veszprém-ben dolgozó, letelepedett és a város iránt elkötelezett szakemberek szakmai és egzisztenciális lehetőségeit kell megteremteni.

Általános javaslat

Az időközben bekövetkezett változások (országos törvények, helyi szervezeti, együttműködési igények és rendszerek) miatt javasolt a város 1995-ben elfogadott, és időközben többször módosított egészségügyi koncepciójának széleskörű egyetértésen alapuló részleges felülvizsgálata.

Oktatás

Óvodai ellátás

Veszprém város **óvodáiban** a gyermekek száma folyamatosan csökken. A létszámcsökkenés és a racionálisabb gazdálkodás miatt szűkült az intézményhálózat. Ennek során elsősorban vállalati és tagóvodák szűntek meg, s általában csökkent az óvodai csoportok száma.

Veszprém-ben jelenleg 6 önkormányzati és 1 egyházi fenntartású óvoda működik. A kialakult, de még fejlesztendő óvodai hálózat, az ellátandó feladatokhoz jórészt igazodó, a szükségleteknek megfelelő. A meglévő óvodaépületek alkalmasak a demográfiai helyzet javulása esetén megnövekedő gyereklétszám befogadására.

Fejlesztési feladatok

- Új építések, bővítések:
 - Gyulafirátóton az általános iskola hasznosításának átgondolása az óvodai ellátás javítása érdekében.
 - A rendezési terv felülvizsgálata során vizsgálni kell a jelentősebb lakásépítés, népesség-átrendeződés kapcsán esetlegesen szükségessé váló hálózatbővítési igényt (pl. Gulyadomb).
- A következő pár évben különös figyelmet kell fordítani az óvodai udvarok kialakítására, az orvosi szobák berendezésére, a nevelőtestületi szobák, tornaszobák kialakítására, a mellékhelyiségek számának növelésére (miniszteri rendelet). A gyermekek számának csökkenése, a csoportok megszűnése miatt felszabaduló helyiségeket a hiányzó és jogszabályban előírt óvodai helyiségek kialakítására kell majd felhasználni, esetenként épületbővítés válhat szükségessé. Majd minden óvodánál különböző felújítási és karbantartási munkák szükségesek.
- Környezeti feltételek javítása:
 - szükséges az óvodák tömegközlekedési eszközzel való elérési lehetőségének javítása, gyalogos közlekedés biztonságosabbá tétele.

- szabályozni és ellenőrizni szükséges az óvodák környezetében létesülő intézmények környezetzavaró hatását.

Általános és középiskolák

Az iskolarendszer átalakulása miatt, jelentős változások történtek az **általános iskolai** és vele párhuzamosan a **középfokú oktatási** intézményhálózat szerkezetében. Az utóbbi években lehetővé vált 9.-10. évfolyamok indítása általános iskolában, 2000. augusztus 1-től azonban erre nem lesz lehetőség, a gimnáziumokban pedig a 4 évfolyamos képzés mellett, ma már 6 és 8 évfolyamos képzésekben oktatnak.

Általános iskolai oktatás helyzete

Veszprémben ma 11 önkormányzati és 1-1 egyházi, illetve alapítvány által ellátott **általános iskola** működik. Az általános iskolai ellátásban az egy osztályra jutó tanulók száma **kedvezőnek** nevezhető. Az általános iskolákban folyó **szakosított képzések** következtében nehezedik a normál osztályokba történő beíratás, ami néhány helyen avval is járhat, hogy a szülőnek távolabbi intézménybe kell járatnia gyermekét. A városból való kiköltözések nyomán jelentős a városkörnyéki településekből **bejáró tanulók** létszáma.

Középfokú oktatás helyzete

A **középfokú tanulók** 30%-a gimnáziumba, 44%-a szakközépfokú iskolába, 26%-uk szakiskolába jár.

A tanulók létszáma évek óta csökken, ennek ellenére a középfokú iskolába járók száma gyakorlatilag változatlan, aminek legfőbb oka, hogy a környékbeli tanulók is a város iskoláiba jelentkeznek. Mivel az iskolában eltöltött évek száma egyre több területen megnőtt, a középfokú iskolák zsúfoltsága továbbra is problémát jelent.

A szakközépfokú képzés területén jelentős fejlődés következett be, nagyrészt az úgynevezett világbanki programnak köszönhetően. Az öt évfolyamos képzés több iskolában folyik.

A szakmunkásképzés 1994 óta visszavonulóban van, további csökkenés már nem várható. A hagyományos 3 éves képzési forma 1997-től megszűnt, az egy évvel megnövelt képzési idő plusz tantermetek, illetve plusz anyagi erőforrásokat igényelnek

Középfokon összességében a tanulócsoporthoz való hozzáférések száma csaknem változatlan. Ezen változatlanság mögött azonban komoly átrendeződés húzódik meg. Jól érzékelhető a minőség irányába való elmozdulás társadalmi és intézményi igénye.

Veszprém városban a **kollégiumi** elhelyezés iránti igény az elmúlt években csökkent, mára a létszámok stabilizálódtak. A középfokú kollégiumok kihasználtsága nagyjából 80%-os, a szabad helyeket egyetemisták foglalják el, valamint olcsó turistaszállást kínálnak, mentesítve a várost ennek létrehozásától.

Összegzésként megállapítható, hogy az **általános iskolai** és **középfokú oktatás** intézményrendszere Veszprém városban lényegében megőrzendőnek tekinthető, abban az aktuális igényeket követő kisebb korrekciók folyamatosan végrehajthatók. Kialakult a sokszínű, társadalmi igényeknek megfelelő, tagolt oktatási rendszer. A kialakult rendszeren belül azonban **minőségjavító** tendenciának kell érvényesülniük, ha az oktatás meg akar felelni a XXI. század kihívásainak.

Fejlesztési feladatok

- A demográfiai folyamatok és az intézményi szerkezetben bekövetkezett átalakulások, és a napjainkban is tartó változások miatt az *egész iskolarendszert integráltan* kell kezelni.
- Felül kell vizsgálni az oktatás túlzott specializálódásának, és a **területi elv** érvényesülésének kívánatos egyensúlyát.
- Meg kell vizsgálni az **iskolahálózat szűkítésének** lehetőségét. Evvel párhuzamosan a nem oktató személyzet norma szerinti felülvizsgálata szükséges.
- Az esetleges intézményi szűkítések, összevonások, vagy bármi más módon **felszabaduló épületeket**,
 - ha erre igényt tart és reális áron tudja megvásárolni, az **egyetemnek** kell felajánlani, elsősorban kollégiumi férőhelyek létesítésére,
 - meg kell vizsgálni ezen épületek **szociális** vagy **egészségügyi** ellátási célra történő felhasználását.
- Az általános iskolai férőhelyek racionális felhasználása nyomán meg kell vizsgálni a rossz műszaki állapotú FORFA épületek **elbontásának** lehetőségét.
- A **testi nevelés** feltételeinek javítására szükséges
 - a tornatermi ellátás javítása, több iskola esetében tornaterem építése,
 - a szabadtéri sportpályák folyamatos felújítása,
 - új tanuszoda(ák) létesítése.
- A **kollégiumi ellátás** területén a jelenlegi rendszer megfelelő, azzal a kiegészítéssel, hogy a kollégiumok lakhatási feltételeit, otthonossá tételét fokozatosan javítani szükséges.
- Meg kell vizsgálni, hogy a **kihasználatlan**, különösen szezonálisan jelentkező szálláshely-kínálatot miként lehetne minél hatékonyabban kihasználni az egyetemisták elhelyezésére, a diákturizmus kiszolgálására.
- Veszprém város általános és középiskolái a jövőben is városi, **városkörnyéki, körzeti, és megyei** feladatot fognak ellátni. Ezért célszerű szorosabb együttműködést kialakítani a megyei vezetéssel és az érintett településekkel, a szakmai és az anyagi érdekek jobb érvényesítésére.
- A középiskolai **szakmai struktúrák** kiválasztása, illetve változtatása során mindenkor figyelemmel kell lenni a gazdaság igényeire, a városfejlesztési koncepcióban rögzített prioritásokra (innováció, versenyképesség). Ennek érdekében célszerű a Megyei Munkaügyi Központ véleményének megkérése.
- A minőség javítására, a képzés további korszerűsítése érdekében szükséges az Egyetem és a középiskolák együttműködési körének szélesítése.

A város Közoktatási Fejlesztési Terve folyamatban lévő felülvizsgálatának legfőbb döntéseit meghatározó koncepcionális elemeit, jóváhagyás után a településfejlesztési koncepcióban át kell vezetni.

Sportlétesítmények

A város fejlesztésének stratégiai terve a fejlesztési prioritások között rögzíti az **egészséges** környezet, a városi **közösségi szolgáltatások** biztosítását.

A megalapozó *prekonceptcionális* munkarész e körben *külön is kiemeli a sportolási lehetőségek* javításának szükségességét.

Helyzetelemzés

A II. világháború után Veszprém város **versenysportja** országosan és nemzetközi szinten is elismert fejlődést ért el. Ezzel nem tudott lépést tartani a **sportlétesítményi ellátottság**. Annak ellenére, hogy fejlesztések történtek, az iskolaépítések során a tornatermi ellátottság is lényegesen javult, nincs a városnak (egyetlen megyeközpontként az országban) a városi sporteredményesség színvonalához méltó sportcsarnoka. Az uszoda kapacitása sem felel meg az igényeknek. A meglévő intézmények helyzete helyenként kritikus.

A város óvodái közül kevésben értékelhető viszonylag jónak a sportolási lehetőség; ezen intézményekben a szabadtéri sportolási létesítmények is megfelelőek.

Veszprém 11 **általános iskolája** közül, gyakorlatilag 3 iskola mondhatja el, hogy az igényeknek megfelelő a fedett létesítményi helyzete. Ott ahol az iskolán belül nem adható több sportolási lehetőség, úgy kell tervezni az iskola környéki városrész létesítményi fejlesztését, hogy az iskola közelében történjen, s így hasznosíthassa azt az intézmény is.

A középfokú intézmények sportlétesítményi ellátottsága elég vegyes képet mutat, hiszen vannak ellátatlan, ugyanakkor egészen jó körülmények között működők is. Általában elmondható, hogy a középfokú oktatási intézmények sportlétesítményekkel való ellátottsága javításra szorul.

Az **egyetemi stadion** területe alkalmas további sportlétesítmények felépítésére és gazdaságos üzemeltetésére. Az egyetem másik sportlétesítmény komplexumának fedett létesítményei sajnos jelentősen elhasználódott, leromlott állapotban vannak. Az egyetemi sportlétesítmények fejlesztése a városi stratégia figyelembevételével, városi használat lehetővé tételével lehetséges.

Az **úszás** oktatás csak részben megoldott, a versenyúszás feltételei mostohák.

Fejlesztési célok és elvek

A város sporteredményei messze meghaladják a létesítményi helyzetet.

A sportlétesítmények fejlesztése egyként kell, hogy szolgálja

- a városlakók, elsősorban fiatalok, de minden korosztály **egészségmegőrzését**,
- a **szabadidő** egyéni, de inkább közösségben való **eltöltését**,
- az **idegenforgalmat**, az ide látogatók szabadidő eltöltési lehetőségének bővítésével a **tartós turizmus** elősegítését,
- a **versenysport** által a város **ismertségének növekedését**, a városi szponzorok által, a veszprémi ipari produktumok reklámozási lehetőségét.

A sportlétesítmények fejlesztésekor **alapelvként** kell rögzíteni, hogy egységesen, *egymást erősítő módon* kell fejleszteni, üzemeltetni:

- az óvodai, általános és középiskolai testedzést,
- a lakosság és turisták szabadidő eltöltését,
- az egyetemi és versenysportot szolgáló létesítményeket.

Fontos eleme a fejlesztésnek, üzemeltetésnek, karbantartásnak a **tulajdonosok közötti koordináció**, városi összefogás, közös tehervállalás és **nyitottabb üzemeltetés**.

Veszprémben jelenleg kedvezőtlen a sportlétesítményekkel való ellátottság színvonala, számos jelentősebb vállalati sportpálya szűnt meg, illetve a tulajdonviszonyok rendezése még lezáratlan.

Fejlesztési igények

Versenysport, városi, és egyetemi, együttes igények

- többfunkciós, korszerű, minden igényt kielégítő városi sportcsarnok építése, ütemezhető módon
- stadion korszerűsítése
- az atlétikai csarnok felújítása
- Honvéd pálya labdarugó utánpótlás centrummá fejlesztése
- A Március 15. Utcai sportcsarnok korszerűsítése

Úszósport

- a Március 15. utcai többcélú úszóbázis fejlesztése, építése (tanmedence, uszoda)
- a Vetési Gimnáziumnál többcélú 33-as uszoda építése hosszabb távon
- megfelelő ütemezéssel újabb tanuszoda építése a Cholnoky Általános Iskolában
- városi strand építése

Középiskolai, általános iskolai, óvodai testedzés

- telken, illetve épületen belül a hiányzó létesítmények (tornatermek, tornaszobák, szabadtéri sportpályák) lehetőség szerinti pótlása
- iskolai tornatermek megnyitása a szabadidősport számára

Szabadidős sport / idegenforgalom

- túrakerékpározás, országos és térségi hálózatokhoz való csatlakozás
- természetjárás feltételeinek javítása
- szabadtéri sportpályák, játszókertek fejlesztése
- BMX sportpálya áthelyezése (Tüzér utcai sportcentrum)
- Szánkópályák, téli sportok helyszíneinek kijelölése
- Új játszókertek kialakítása (pl. Baláca utcában)

Területi vonatkozások

A sportkoncepcióban /előterjesztés (1999. december 17.)/ foglalt területi bővítéseknek a **településrendezési terv** felülvizsgálata során, az alábbi **alapelvek** szerint kell érvényt szerezni:

- a jelenleg érvényes ART-ben rögzített meglévő, illetve tervezett sportterületek megtartása, illetve kialakítása
- jelentős fejlesztés (lovassport), szállás a Gulyadomb térségében,
- ellátatlan városrészek esetében zöld és rekreációs területek biztosítása, elsősorban a
 - Jutasi lakótelepen,
 - Cholnoky lakótelepen,
 - Gyulafirátóton, Kádártán,
 - Jutas-pusztán, Szabadság és Csererdei lakótelepeken,
 - Pajta u. térségében.

Kultúra

A város általános jellemzői

Veszprém jelenlegi **kulturális arculatát** és távlati fejlesztési tendenciáit is alapvetően meghatározzák a város általános, és *csak erre a településre jellemző sajátosságai*, melyek közül a legfontosabbak:

- Veszprém közepes méretű város, **megyeszékhely**, a közigazgatás és a kultúra központja.
- Földrajzi adottságai kiemelkedően kedvezőek, **műemlékekben, történelmi hagyományokban** gazdag település.
- Veszprém honfoglalásig visszanyúló **történelmének emlékei**, kézzel fogható valóságként találhatók meg a településen.
- Veszprém több történelmi **egyház központja**.
- Társadalmi rétegződésének meghatározó vonása, hogy az aktív keresők közel 20%-a **diplomás**. Az itt élők jelentős hányadát diákok alkotják.
- Erőteljes a **tudományok és a művészetek** jelenléte a városban, s ehhez számos intézmény kapcsolódik.
- A város a polgári értékek és hagyományok őrzője, s ez a művelődési szokásokban és az intenzív **civil szerveződésekben** is megmutatkozik.
- Széleskörű, földrajzilag is szerteágazó **nemzetközi kapcsolatokkal** rendelkezik.

A fejlesztés elvei és célja

A kulturális élet fejlesztése kettős célt kell, hogy szolgáljon:

- a **helyi polgárosodás** folyamatának erősítését,
- a **turizmus** lehetőségének bővítését.

Mindkét cél elérésének elengedhetetlen feltétele, hogy a város kialakítsa eddiginél markánsabb kulturális arculatát, amely **összetéveszthetetlenül csak Veszprémre** jellemző. Mindezek mellett Veszprém a **régió kulturális központjának** szerepét is fel kell hogy vállalja.

A kulturális **rendezvények** szervezésében a **hagyományok** hatékonyabb megjelenítése önmagában is dinamikát és **jellegetes arculatot** adhat a városnak.

A településfejlesztés kulturális vonatkozási szempontjából meghatározó fontosságú a turizmus, hiszen a kulturális ajánlatok az egyik legerősebb vonzerőt jelentik e téren.

Az **idegenforgalom** szempontjából kiemelkedő lehetőségeket rejt:

- A **fesztiválturizmus**, hiszen a város intézményei sok éves tapasztalatokkal rendelkeznek fesztiválok szervezése terén. Ezeknek a jelentős bevételt hozó komplex rendezvényeknek a száma növelhető, műfaji kínálata szélesíthető, időben egész évre kiterjeszhető.
- A város egyedi kínálatának megteremtésére jó lehetőséget kínál a jelenlévő magas színvonalú és sokrétű **zenei kultúra**.
- A **konferencia-turizmus**, hiszen a város kellemes környezeti adottságai, tudományos és kulturális vonzereje következtében eddig is helyet adott konferenciáknak. A turizmusnak ez az ága az intézmények korszerűsítését követően dinamikusán fejlődhet.

Fejlesztendő és új létesítmények

- Kittenberger K. növény- és vadspark fejlesztése, melynek célja a jelenleginél komplexebb szolgáltatási rendszer kialakítása, amely nagyobb mértékben teszi lehetővé az intézmény üzleti alapon való fenntartását. Ehhez szükséges területi bővítés:
 - a Gulyadombon az állatbemutató terület növelése, karantén létesítése EU-előírások szerint,
 - a Betekints-völgyben a csónakázó zoológiai hasznosítása (alkalmas állatfajok telepítése), erdei iskola létesítése, kiállítótér kialakítása a jezsuita templomban.
- Zenei központ létrehozása
- Mozgásművészeti centrum kialakítása
- Helytörténeti múzeum működtetése
- Városi levéltár kialakítása
- Kiállítóterem, galériák kialakítása
- Alkalmi szabadtéri színpadok kijelölése (a szabadtéri programok kiszolgálási lehetőségének biztosítása, háttér infrastruktúra megteremtése)
- A lakótelepi helyi kulturális élet színtereinek kialakítása

Az intézményi háttér megteremtésében, a működtetés támogatásában a magán (vállalkozói) réteg mellett az önkormányzati szerepvállalás is szükséges.

5. Gazdasági területek

A gazdasági területek kialakításának elvei

Telepítés szempontjából célszerű és hatékony a vállalkozások területi koncentrációja, **közös infrastrukturális és információs** bázison működtetett ipari parkok létrehozása.

Az Ipari Park cím elnyerése számos **pénzügyi támogatás pályázati úton** való elérését teszi lehetővé. Az ipari parkok országos hálózatához való csatlakozás pedig segítheti a **gazdasági egységek településközi** együttműködését.

A gazdasági területek rendezési tervi szintű **előkészítését**, a szükséges infrastruktúra kiépítését, célszerű az **önkormányzat** részvételével (koordinálásával), **gazdasági társaságok** bevonásával a **tulajdonosokkal** közösen végrehajtani,

- hogy ezáltal növekedjen a terület-előkészítés hatékonysága,
- a terület előkészítettségéből eredő **értéknövekedés** hasznából a résztvevők együttesen, közösen működő **szervezetként** részesedjenek,
- s ezáltal a felhalmozott tőkét az előző ingatlanfejlesztésben közösen résztvevők **újabb terület-előkészítésbe** forgathassák vissza.

Legfőbb célok

A gazdasági területek kijelölésének és kialakításának legfőbb célja:

- a külső (külföldi és hazai), illetve helyi **új vállalkozások** letelepítése a városban
- helybiztosítás a város területén elszórtan, lakóterületbe ágyazottan elhelyezkedő, környezetüket zavaró hatásuk, illetve területi bezártságuk miatt **jelenlegi helyükön fejlődni nem tudó** kis és középvállalkozások számára
- egyéb, településszerkezeti (intézmény, illetve lakásépítési) szempontból **értékesebb területen elhelyezkedő** vállalkozások áttelepülésének segítése.

Területi vonatkozások

A jelenleg érvényes rendezési tervben kijelölt, és időközben fejlesztésre felmerült területek (Északi iparterület, Bakony művek térsége, 86-os út és körgyűrű csomóponti térsége, Déli bevásárló központ térsége) koncepcionális szintű **összehasonlító elemzése** szükséges az alábbi szempontok szerint:

- településszerkezeti (területfelhasználási, infrastrukturális) kapcsolati összefüggések értékelése
- korlátozó tényezők (vízvédelem, földvédelem) szükséges és lehetséges védelmi intézkedések szükségessége
- a terület jelenlegi előkészítettsége, (befektetett tőke, előkészítettség, ismertség foka)
- tulajdonviszonyok, tulajdonszerkezet jellege
- a kialakult területfelhasználás változásából eredő előnyök és hátrányok.

Szentkirályszabadjai logisztikai központ

Az összehasonlító elemzésbe bevont, az érvényes ART-ben kijelölt gazdasági területek körét mindenképpen bővíteni szükséges a Veszprém, Szentkirályszabadja, és Litér közigazgatási területén elhelyezkedő volt szovjet laktanya területének veszprémi területrésszel, előzetesen

gazdasági területfelhasználású beépítésre szánt **ipari – logisztikai funkciójú** fejlesztési területként.

A logisztikai funkciók kiteljesedése érdekében **vizsgálni kell** a katonai repülőtér polgári hasznosításának lehetőségét, a megvalósítás műszaki, környezetvédelmi, településszerkezeti (egyéb területek hasznosítására gyakorolt korlátozó hatás), és gazdasági összetevőit.

Katonai gyakorlóterületek

Részletes feltáró elemzést kell végezni a várost körülvevő HM tulajdonú, illetve egyéb katonai hasznosítású területekre vonatkozóan. Az elemzés során fel kell tárni a tényleges tulajdonviszonyokat, hasznosítási lehetőségeket, jogi és pénzügyi egyezményes feltételeket, valamint a várost érintő részben gazdasági, részben környezeti hatásokat (előnyöket és hátrányokat egyaránt). Cselekvési programot kell kidolgozni e területek gazdasági erőforrásként történő hasznosulásának elősegítésére, illetve a környezeti károk minimalizálására.

6. A kereskedelem területi rendszere

A város kereskedelmi, vendéglátó hálózata

- a **városi** lakosság ellátását,
- a **városkörnyék** népességének igényét,
- s a bevásárló **turizmust** egyaránt szolgálja.

Az ellátás jellemzően vállalkozói alapon, piaci mechanizmusok által meghatározott módon és területi rendszerben működik, de ezzel együtt mindenkor szükséges a területi folyamatok összvárosi érdekek szerint kialakított, értékvédelmi alapú szabályozása.

A beavatkozás és szabályozás célja

- egyes területek **túlzott terhelésének** kizárása,
- más területek **rehabilitációjának**, illetve **revitalizációjának** segítése,
- nagyobb beruházások **koordinált** módon való megvalósítása, esetenként
- a monopolhelyzet letörése.

Beavatkozási, szabályozási igények

- Meg kell vizsgálni és szorgalmazni kell a Vár területének **élettel való megtöltése** érdekében, vendéglátóhelyek kialakítási lehetőségét (építészeti, tulajdonosi kérdések, koordináció).
- A történelmi településrészek (Váralja és Dózsaváros) területi **rehabilitációja**, **revitalizációja** érdekében szorgalmazni kell a belvárosi kiskereskedelmi üzlet és vendéglátó-hálózat területi kiterjesztését. Ezzel kapcsolatos feladat
 - a **közterületek** megfelelő rendezése,
 - a **gyalogos** belváros **bővítési lehetőségének** vizsgálata,
 - az **épületértékesítések** és földszinti **üzlethelyiségek** bérleteztetési rendjének,
 - a közterület-foglalás szabályozásának felülvizsgálata.
- Felül kell vizsgálni a belváros **forgalmi rendjét**, meg kell oldani a városrész gépjármű-használati *korlátozásának* és az üzletek *kiszolgálási* igényének összehangolását.
- A belváros közvetlen közelében, a Budapest utca, illetve Ibolya utca Kenyérgyár környékének rehabilitációja, **rekonstrukciója** érdekében, részleteiben szükséges vizsgálni a terület **terhelhetőségének** határát, a kereskedelmi, vendéglő és szórakoztató egységek lehetőség szerint **lakásokkal együttesen** történő elhelyezésnek lehetőségét.
- Nagyobb kereskedelmi egységek, bevásárlóközpontok (esetlegesen nagybani piac) esetében a befogadás feltételeinek tisztázása a cél.
 - A területrendezési tervben összvárosi szinten szükséges a területfelhasználás (különleges terület) és a szabályozás módjának rögzítése.
 - Szükséges az adott terület komplex (közlekedési, esztétikai, stb.) terhelhetőségi vizsgálata.

7. Idegenforgalom, turizmus

Elvek és célkitűzések

A turizmus az egyik legtisztább, a környezet minőségét javító gazdasági ágazat, ezért **fejlesztésének önkormányzati támogatása alapvető cél**. A fejlesztési stratégiában a turizmus, mint a diverzifikált gazdaságszerkezet egyik lehetséges alappillére szerepel.

A turizmus fejlesztése jelentős mértékben a **helyi lakosság** életminőségét is javítja:

- a programok, háttérintézmények (múzeumok, kiállítóhelyek, vendéglátó egységek, sport és rekreációs létesítmények) egyben a városlakók **szabadidejének** kulturált és változatos eltöltését is szolgálják, s
- a város értékes látványainak megőrzése, fejlesztése, rendezett közterületeinek élménye végeredményben a **helyben lakók legnagyobb nyeresége**.

Legfontosabb **alapelv**, hogy a turizmus fejlesztését alapvetően a **város saját értékeire** kell alapozni. **Prioritást** kell élveznie a történelmi, kulturális (művészeti, zenei) hagyományokra építő, illetve a tudományos, innovációs szerepkörre alapozó idegenforgalomnak.

A városi kínálat **kiegészítéseként** kell figyelembe venni, hirdetni, s ezáltal a tartózkodási idő meghosszabbítására felhasználni

- a közvetlen városkörnyék vonzástényezőit,
- a Balaton és Balatonfelvidék vonzástényezőt, a természeti táji értékek mellett a kultúrtörténet, épített környezet értékeit,
- a Bakony természeti, táji, egyházi emlékeit.

A fejlesztés terén legfontosabb cél a **tartózkodási idő meghosszabbítása**, s ezáltal a kapcsolódó intézményi háttér gazdaságos **működtetési** feltételeinek megteremtése.

A városban jelenlévő nagyszámú egyetemi hallgató, az idényjellegű turizmus jó kiegészítője, mind a szállás, mind egyéb intézmények egész évi jó kihasználtságának biztosításában.

Feladatok

- Tourinform iroda tevékenységének továbbfejlesztése, a város **ismertségének** erősítése, „piacra-viteli” terv kidolgozása.
- Kulturális **rendezvények**, rendezvénysorozatok bővítése.
- Intézményi infrastruktúra kiépítésének támogatása, **összehangolása** a városi ellátási igényekkel (kultúra, sport, rekreáció).
- Konceptió kidolgozása a **Vár** idegenforgalomba való bekapcsolására, *élővé tételére*, az épületek nagy közönség előtti megnyitására, funkcionális gazdagítására.
- Konceptió kidolgozása a **történelmi értékű** épületek idegenforgalmi célú hasznosításának (pl. Malmok) támogatására.
- Partnerkapcsolatok erősítése a városkörnyék, Balaton, Balatonfelvidék és Bakony településeivel, idegenforgalmi **programcsomagok** összeállítása.
- Részletes turisztikai konceptió kidolgozása az „idegenforgalmilag frekventált területek háttérében lévő városok” EU program keretében szerzett tapasztalatok alapján.
- A **konferencia-turizmus**, diákturizmus, csereüdültetések erősítése az egyetemi, középiskolai, és testvérvárosi kapcsolatok felhasználásával.
- Gyalogos zónák és kerékpárutak kiépítése a Bakony és a Balaton irányában.

- Közparkok, pihenőterek, szökőkutak rendbetétele, ivókutak, padok kihelyezése.

Területi vonatkozások

- A város idegenforgalmi vonzástényezőinek **területi rendszerbe** foglalása. (Pl. Belváros, Vár, Séd völgye, Erzsébet liget, kilátópontok, különös tekintettel a város történelmi emlékeire, pl. Margit romok, Kálvária, Miklós templom, stb.)
- Városkapuk, kiemelt megérkezési pontok, **fogadó helyek** kijelölése és rendezése.
- Információs rendszer kialakítása, összehangolt **közterület-rendezés**, közterületi zöldfelületek bővítése, magas színvonalú berendezése.
- Gyalogos zónák bővítése, a gyalogos útvonalakra „ráhordó” közutak mentén **parkolók** összehangolt bővítése.
- Konferenciaközpont helybiztosítása (volt Vasas pálya).

8. Egészséges környezet, zöldfelületek, táj és környezetfejlesztés

Veszprém város fejlesztésének stratégiai terve a főbb prioritások között határozta meg „az egészséges környezet a városi közösségi szolgáltatások biztosítását”.

A prioritások érvényesülése érdekében az **egészséges környezet** biztosításának célja:

- hogy Veszprém polgárai jól érezzék magukat saját városukban,
- hogy az idegenforgalomi fejlesztési elképzelésekhez a színvonalas környezeti minőség megfelelő háttérrel adjon, az idelátogatók is kellemes érzésekkel távozzanak,
- hogy a környezetbarát vállalkozások számára igényes telepítési feltételeket biztosítson.

Az épített környezet alakítása során kiemelt feladatként kell kezelni a környezet akadálymentességének biztosítását, s ezzel a környezet mindenki számára egyenlő eséllyel és önállóan történő használatát.

A környezetalakítás terén szükséges **fejlesztési feladatokat** három témakörben csoportosítva ismertetjük:

- zöldterületek, zöldfelületek fejlesztése,
- tájfejlesztés, táji-, természeti értékek megóvása,
- a környezet fejlesztése, a környezetet érő káros hatások csökkentése.

Zöldterületek, zöldfelületek fejlesztése

Meglévő zöldfelületek megóvása érdekében:

- Ki kell dolgozni az önkormányzati tulajdonú zöldfelületek **nyilvántartási és adatszolgáltatási** rendszerét (zöldfelületi kataszter).
A zöldfelületi nyilvántartásnak térképi (M 1:500) és írásbeli munkarészből kell állnia. Az írásbeli munkarésznek tartalmaznia kell az egyes zöldfelületek területi elemeit, a növényzet összetételét, a zöldfelületi tartozékokat, a fenntartásra vonatkozó adatokat.
- Ki kell dolgozni az önkormányzati tulajdonú **zöldfelületek eszmei értékének** meghatározási módszerét és ezen eszmei értékeket a zöldfelületi kataszterben nyilván kell tartani.
- Ki kell dolgozni azon elv érvényesítési lehetőségét, hogy meglévő zöldfelületek **megszüntetése, igénybevétele, károkozása esetén** a zöldfelületek eszmei értékét érvényesíteni lehessen. Ezen összegeket a környezetvédelmi alapon belül elkülönítetten kell kezelni, kizárólag zöldfelületek fejlesztésére fordíthatók.

Zöldfelületek fejlesztésével összefüggő feladatok:

- Át kell értékelni a város **zöldfelületi koncepcióját**. Újra kell gondolni az egyes zöldfelületi elemek funkcióját, szerepét a település szerkezetében és a település fejlesztésében.:

- Meg kell határozni a **városképi szempontból** és a **város fejlesztésének stratégiai tervének** érvényesítése szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró zöldfelületeket.
- Felül kell vizsgálni, hogy az **ART-ben** szereplő zöldfelület fejlesztési területek közül melyek megvalósítása szükséges a kiemelt stratégiai célok (**idegenforgalmi** elvárások, **környezeti minőség** biztosítása stb.) elérése érdekében.
- Vizsgálni és értékelni kell, hogy a **hiányzó városi szintű közparkok** funkciója a parkerdő területek milyen mértékű és jellegű fejlesztés esetén pótolhatják a közparki hiányokat. A **parkerdők** fejlesztése során figyelembe kell venni az idegenforgalmi szempontokat, túrázási lehetőségek biztosítását is.
- Továbbra is biztosítani kell, hogy a fejlesztések a **város átszellőző folyosóinak** szerepét ne csökkentsék. A zöldfelület fejlesztési koncepcióban ki kell dolgozni, hogy az átszellőző folyosók zöldfelületei közül melyek azok, amelyeket továbbra is **közterületi zöldfelületként kell megőrizni**, ill. vizsgálni kell, hogy milyen **egyéb módon biztosíthatók** az átszellőző folyosók sávjában a zöldfelületek szükséges aránya, elhelyezkedése, hangsúlyozott szempontként figyelembe véve a gondozottság biztosíthatóságát.
- A Séd-völgy rendezése ökológiai és településesztétikai szempontokon túlmenően hangsúlyozott lakossági elvárás is. A rendezés során vizsgálni szükséges a Séd revitalizációjának – a meder egyes szakaszain a természetes vonalvezetés, valamint a malomárkok helyreállításának – lehetőségét, gyalogos hidak helyreállítását.
- A helyi építési szabályzatban (HÉSZ) **minden építési övezetben** meg kell határozni a zöldfelületek fejlesztésére vonatkozó előírásokat.
- A város zöldfelületi rendszerének kialakítása és a kulturált települési környezet kialakítása érdekében ki kell dolgozni azon elv érvényesítési lehetőségét (HÉSZ előírások, egyéb önkormányzati rendeletek, kivitelezés ellenőrzése, stb.), hogy gazdasági területeken, vegyes területek intézményi funkciójú létesítményei esetében, különleges területeken, közlekedési területeken az egyes létesítmények tervezésekor a **rendezési tervekben** előírt **növénytelepítések** megvalósuljanak. A zöldfelületek szakszerű kialakítása érdekében ellenőrizni kell, hogy a **zöldfelületek tervezését** zöldfelület-tervezői jogosultsággal rendelkező személy végezze, továbbá a használatbavételi engedély kiadásának feltétele legyen az előírt zöldfelületek kialakítása.
- Ki kell dolgozni egy **városi főkertész** foglalkoztatásának feltételeit. Meg kell határozni a főkertész feladatkörét, különös tekintettel arra, hogy a zöldfelületek fejlesztése, fenntartása, továbbá a településrendezési tervek véleményezése során mely esetekben illeti meg véleményezési, ill. egyetértési jog, annak érdekében, hogy érdemben befolyásolni tudja a döntési folyamatokat.

Tájfejlesztés, táji-, természeti értékek megóvása

- A **mezőgazdasági** területek hasznosítását értékelni kell, a mezőgazdasági területekre vonatkozó építési előírásokat felül kell vizsgálni az alábbi szempontok érvényesítésével:
 - Le kell határozni azokat a mezőgazdasági területeket ahol a termőhelyi adottságok és a tulajdonosi szándékok távlatban is indokolják a **mezőgazdasági termelés** fenntartását. (kis, közepes, és nagy gazdaságok)
 - Le kell határozni azokat a mezőgazdasági területeket, ahol a **vízbasis-védelmi** szempontoknak elsőbbséget kell biztosítani, és a mezőgazdasági művelés a kormányrendelet szerint környezetvédelmi hatásvizsgálat, ill. ún. környezetvédelmi teljesítményértékelés után folytatható. (pl. Csatár-hegy)

- Le kell határolni azon városkörnyéki és főközlekedési utak mentén levő domboldali zárt és nyílt sziklagyep társulások területét, **amelyek a városkép, a városba érkezők számára a tájkép meghatározó elemei**, továbbá az erózió elleni védelemben kiemelt a jelentőségük, vagy védett növények és állatfajok élőhelyei.
- Veszprém az ország egyik legszebb természeti adottságú városai közé tartozik. Idegenforgalmi szempontból is kiemelt jelentőségű az értékek megóvása. Meg kell vizsgálni, hogy a természeti értékek közül melyek azok, amelyek védelme természetvédelmi védettséget indokol. (Csatár-hegy, Séd-völgy stb.)
- El kell készíteni az **egyedi táji értékek** kataszterét.
- Ütemezési tervet kell készíteni a javasolt **erdőfejlesztésekre**. Meg kell vizsgálni, hogy a javasolt erdőfejlesztésekhez milyen támogatások vehetők igénybe.
- Az erdészeti üzemtervek véleményezése során a városnak érvényesítenie kell azon érdekét, hogy az erdőkben a **lombelegy-arány** növekedjen.
- Az **önkormányzati tulajdonú erdőterületek** megfelelő kezelésének anyagi és személyi feltételeit biztosítani kell.

A környezet fejlesztése, a környezetet érő káros hatások csökkentése

A város stratégiai célkitűzéseinek megvalósíthatósága szempontjából kiemelt fontosságú, hogy az e célokhoz szükséges környezeti minőséget sikerül-e biztosítani.

E tekintetben legfontosabb és legsürgetőbb fejlesztési javaslatok a **vízbázisok védelmének** biztosításával összefüggő feladatok. A veszprémi vízbázisok a fokozottan sérülékeny kategóriába tartoznak, mivel mind a vízbázisok, mind utánpótlási területük túlnyomóan fedetlen, **nyílt karsztos** területre esnek. Ebből következően Veszprémben a talajvédelmi és hulladékgazdálkodási és kezelési elvárások jóval szorosabban kapcsolódnak a vízvédelmi elvárásokhoz.

E kérdéskör fontosságát a felmérések bizonyossága szerint a lakosság is jól érzékeli. A városfejlesztés részterületeinek fontosságára utaló kérdésekre adott válaszokban a vízvédellel, hulladékkezeléssel, levegőminőséggel kapcsolatos fejlesztési feladatokat kiemelt fontosságúnak ítélték meg.

Vízbázisok védelmével kapcsolatos fejlesztési feladatok

- A **négy vízbázis** - Séd-völgyi, Aranyos-völgyi, Kádártai és Gyulafirátóti vízbázis - A és B jelű hidrogeológiai védőterületeinek határát a biztonságba helyezési tervekről szóló határozatokban egyértelműen rögzíteni kell.
- Az **Aranyos-völgyi vízbázis** javasolt A és B jelű hidrogeológiai védőterületei és az e területeket érintő, már korábban elhatározott városfejlesztési területek - É-i iparterület-közötti érdekellentét feloldása érdekében:
 - meg kell vizsgálni, hogy milyen feltételek esetén módosíthatók a vízbázis hidrogeológiai védőterületeinek határa,
 - ill. az É-i iparterület rendezési tervét a vízbázis-védelmi szempontok érvényesülése tekintetében felül kell vizsgálni.
- A négy vízbázis biztonságba helyezési tervének elfogadását követően időben **ütemezett intézkedési terv** készítendő a hidrogeológiai védőterületeken levő szennyező források és potenciális szennyező források felszámolására, az igénybe vehető vízvédelmi, és egyéb környezetvédelmi támogatások feltárására.

- A jövőbeli Tekerés-völgyi vízbázis védelme érdekében a Csatárhegyi üdülőterületen és Nemesvámos községben fel kell számolni a szennyvizek szikkasztását.
- Új létesítménynél - Veszprém egész területén - nem engedélyezhető a szennyvíz szikkasztása.
- Veszprém teljes területén, a külterületi beépítésnél is, a szennyvízcsatornázás 100%-os kiépítése szükséges.
- A belvárosi víz- és csatornahálózatot felül kell vizsgálni, a rossz vezetékeket ki kell cserélni. A szennyvízcsatornáról le kell választani a csapadékvíz bekötéseket, ezzel csökkenteni lehet a szennyvíztisztító telep túlterhelését.
- A négy vízbázis biztonságba helyezési tervének elfogadását követően értékelendők, szükség esetén felülvizsgálandók a város fejlesztési területei, prioritást adva a vízbázis-védelem szempontjainak.
- A vízbázisok biztonságba helyezési terveinek azon előírásait, amelyek befolyásolják az egyes területeken (bel- és külterületen egyaránt) elhelyezhető létesítmények környezeti feltételeit, a helyi építési szabályzatban (HÉSZ) szerepeltetni kell.
- Az **állattartás területeit**, helyi szabályozását felül kell értékelni
 - a vízbázis-védelmi területekkel és
 - az építési övezetek előírásaival összhangban.
- A telephely-engedélyezési eljárás során a vízvédelmi szempontok érvényesítése szempontjából szükséges előírások teljesülését a beruházás és az üzemeltetés során ellenőrizni kell.

Hulladékgazdálkodás, hulladékkezelés

Nem veszélyes hulladékok

- A **vízbázis-védelmi** szempontból kedvezőtlen helyen üzemelő kommunális szilárd hulladéklerakó-telepen a csurgalék-vizek kezelésére előtisztító egység létesítendő (a csurgalék-vizekben megjelentek a többgyűrűs aromás szénhidrogének és könnyen illó klórozott szénhidrogének).
- A **hulladéklerakó-telep bővítése** (Cseri murvabánya) során a környezeti engedélyben előírt védelmi és monitoring berendezések kivitelezésének ellenőrzése vízbázis-védelmi szempontból kiemelt fontosságú.
- Folyamatosan biztosítani kell a vízbázisok védőterületein és az idegenforgalmi, turisztikai célpontok, útvonalak mentén levő **illegális hulladék-lerakóhelyek** felszámolását.
- Ki kell dolgozni a város **hulladékgazdálkodási stratégiáját**:
 - Meg kell vizsgálni, hogy a kommunális hulladékártalmatlanítási módszerek közül Veszprém és térsége esetében melyek gazdaságos alkalmazásával csökkenthető a lerakásra kerülő hulladékok mennyisége.
 - Meg kell kezdeni a távlati szilárd kommunális hulladéklerakó előkészítését, különös tekintettel arra, hogy ne hidrogeológiai védőidomon belül helyezkedjen el.
 - Meg kell vizsgálni, hogy milyen módon biztosítható a talajt és a felszíni és felszín alatti vizeket nem szennyező építési törmelék-lerakóhely feltételei. (őrzés, ellenőrzés, hogy nem építési törmelékek ne kerülhessenek be a telepre stb.)
- Ki kell dolgozni, hogy a város milyen módon **támogatja** a hulladékszegény, ill. az adott termelési egység saját **hulladékát újra feldolgozó technológiát** alkalmazókat.
- A **szennyvíztisztító korszerűsítését** folytatni kell (iszapvonal, korábban kiépített biológiai fokozat rekonstrukciója), különös tekintettel arra, hogy a szennyvíztisztító

tisztított szennyvizének az I. vízminőségi kategória határértékeit kell betartani, a korábban megkövetelt III. vízminőség-védelmi kategória határértékeivel szemben.

(A vízbázisok hidrogeológiai vizsgálata során megállapították, hogy a Séd vize és a karsztvíz között kétirányú kapcsolat van.)

- A szennyvíztisztító telepen fejlesztéssel követni kell a szennyvíz növekedését.

Veszélyes hulladékok

- A **szелеktiv hulladékgyűjtést** tovább kell bővíteni, különös tekintettel a lakosság körében keletkező veszélyes hulladékok begyűjtésére.
- Az elhullott állati hullák biztonságos gyűjtését és a vízbázisokat nem szennyező, ill. veszélyeztető ártalmatlanításának feltételeit meg kell teremteni.
- **Intézkedési tervet** kell kidolgozni a vízbázisok hidrogeológiai védőterületén levő veszélyes hulladék gyűjtőhelyek és kezelési módok ellenőrzésére.
- A telephely-engedélyezési eljárás során a veszélyes hulladékot eredményező technológiák alkalmazásakor fokozott figyelemmel kell eljárni. A veszélyes hulladékok kezeléséről és ártalmatlanításáról szóló kormányrendelet előírásainak teljesülését a beruházás és az üzemeltetés során ellenőrizni kell.

A levegő minőségének javítása érdekében szükséges fejlesztések, intézkedések

- Veszprémben a légszennyezés legjelentősebb forrása a **közúti közlekedés**. A közlekedési légszennyezés csökkentése érdekében:
 - **Új utak** tervezésekor figyelemmel kell lenni az út átszellőzési viszonyaira is. Az utak menti zöldsávok, a forgalmasabb utak mentén többszintű zöldsávok (fák alattuk cserjékkel) területét a tervezéskor biztosítani kell, az utak használatbavételi engedélyt a zöldfelületek kiültetéséhez is kötni kell.
 - Az új szabályozók ellenére, a **meglévő és tervezett úthálózatot** légszennyezési szempontból egységesen kell értékelni, a meglévő és tervezett elemek összességének együttesen kell a legkedvezőbb – környezetét legkevésbé terhelő – módon a keletkező forgalmat levezetni.
 - Biztosítani kell az utak rendszeres tisztántartását.
 - A tömegközlekedésből származó légszennyezés csökkentése érdekében a városnak támogatnia kell a tömegközlekedésben résztvevő autóbuszok **minőségi cseréjét**.
- Bár a városban széleskörűen elterjedt a lakossági gáztüzelés (lakások 86,6%-a), továbbra is folytatni kell a vezetékes **gázellátás kiépítését**.
- A városnak kezdeményeznie kell, hogy illó szerves anyagok tekintetében is megismerhető legyen a város levegő minősége. Az esetleg szükséges intézkedések megtétele érdekében a fel kell lépnie az illetékes szakhatóságoknál (ÁNTSZ, KöFe).
- Meg kell követelni a rendezési tervekben és építési engedélyekben előírt **növénytelepítések** megvalósulását. (Lsd. zöldfelületek fejlesztése fejezetet is!)
- A telephely-engedélyezési eljárások során a **levegőminőségi határértékek** betartása érdekében a szükséges feltételeket meg kell határozni és az előírt feltételek teljesülését az üzembe helyezés és az üzemeltetés során is ellenőrizni kell.
- A nyílttéri **hulladékégetésre** vonatkozó önkormányzati szabályozást az újabb elvárásoknak megfelelően át kell dolgozni.

Zaj és rezgés elleni védelem

- A város különböző **zajforrásait** (közlekedési, ipari, szolgáltató, szórakoztató tevékenységek) fel kell tárnai, zajtérképen ábrázolva.

- A meglévő és ART-ben tervezett **úthálózati fejlesztések**, azok tervezett kapacitása felülvizsgálandó, környezeti hatásuk értékelendő:
 - továbbra is azokkal a fejlesztési területekkel és kapacitásokkal kell-e számolni, amire a forgalomterhelés készült,
 - a fejlesztési területek forgalomvonzó hatása, a várható környezeti zajszintek módosulnak, módosultak-e.
- A telephely-engedélyezési eljárás során szolgáltató és szórakoztató létesítmények engedélyezése során a várható zajos tevékenységek engedélyezését a zajterhelési határértékek betartásához kell kötni. Ennek igazolásához akusztikai szakvéleményben kell igazolni, hogy a tevékenység a környezetben nem okoz határérték feletti zajt, továbbá a tevékenység folytatása során műszeres méréssel ellenőrizni kell a megállapított zajkibocsátási határérték betartását. Ezen elv érvényesítése érdekében az önkormányzati szintű jogszabályi kereteket meg kell teremteni.
- Az önkormányzat zajvédelmi rendeletét felül kell vizsgálni, ennek keretében a zajvédelmi övezeteket az építési övezetekhez kell igazítani.
- **Repülőtér** oly módon üzemeltethető, hogy meglévő lakó és üdülési funkciójú területen az EüM. rendeletben előírt határértékek teljesüljenek.
- A városnak kezdeményeznie kell, hogy a **szentkirályszabadjai repülőtér zajgátló védőövezetei** és a repülés biztonsága miatt szükséges **védőterületei** lehatárolásra kerüljenek. E védőövezetek lehatárolásánál a városnak érvényesítenie kell azon érdekét, hogy a légifolyosókat, iskolaköröket úgy kell meghatározni, hogy azok lakóterületeket, üdülési célú területeket határérték feletti zajszinttel ne legyenek terheltek.

9. Közlekedés

Egy város és környéke közlekedési alkalmasságának mércéje, illetve az alkalmasság javításának **feladatai** három kapcsolódó térszerkezeti szinten fogalmazhatók meg:

1. A város hazai és Európai régiókkal alkotott távolsági, közlekedési, szállítási kapcsolatai. (A város megközelíthetősége és térségi átjárhatósága.)
2. A város közvetlen környezetével alkotott regionális közlekedési kapcsolatai. (A város együttműködése.)
3. A város belső hálózati rendszerének közlekedési kapcsolatai, forgalmi viszonyai. (A város működőképessége, lakhatósága.)

A kereskedelmi és ipari folyamatokba történő aktív bekapcsolódás akkor eredményes, ha belőle a város és a térség számára kinyerhető pozitív (tőkevonzó, fejlesztési, munkahelyteremtési stb.) hatások nagyobbak, mint a megnövekedett terhelésekből eredő negatív hatások. (Forgalomnövekedés, környezeti terhelés stb.) és veszteségek.

Regionális szintű kapcsolatok

Az Országos Területrendezési Terv javaslata alapján a hazai gyorsforgalmi hálózat elemei közül jelentősen csak az M8 érinti a megye területét. Ezen felül rövid szakasza az M7-nek és az M65-nek található még a megyében. Veszprémtől nyugatra az M85-M9, keletre az M81 tervezett szakaszai találhatóak. Az előbbieken leírt *gyorsforgalmi négyszöghöz* való **kapcsolódások rendkívül fontosak** a megye, valamint **Veszprém város számára**.

Veszprém megye **kelet-nyugat** irányú térségi tengelyének a 8.sz. főút M8 gyorsforgalmi úttá való fejlesztése várható. Ezzel Veszprém kelet-nyugati irányú kapcsolódása a hazai intenzíven fejlődő ipari régiókhoz (Székesfehérvár, Szombathely) valamint Nyugat-Európához **megfelelő szinten megoldott**.

Veszprém térségében a jelenleg folyó tervezések szerint *északi és déli elkerülő változat* is szerepel. Az északi nyomvonal az M8 szervezettebb vonalvezetését eredményezi, de jelentős katonai területeket érint, s emiatt megvalósítása kevésbé várható. A déli változat a 8. sz. főút veszprémi elkerülő szakaszának tapolcai csomópontja térségében csatlakozna a meglévő nyomvonalhoz. Utóbbi megoldás az északi Balaton part megközelítését is szolgálja, míg az északi változat esetén erre a célra az M8 mellett külön nyomvonalat kell létesíteni.

Veszprém Megye Területrendezési Tervének Területrendezési Programja javaslatot tett a déli változat csomópontjainak helyére, és az út menti településláncolatot felfűző út kialakítására. Ennek fontos szerepe lesz abban, hogy egyes települések megközelítése ne romoljon lényegesen, hogy a lassú forgalom megfelelően lebonyolítható legyen.

A jelenlegi elképzelések szerint az M8 úton négy csomópont létesülne Veszprém megközelíthetősége érdekében. Ez azt jelenti, hogy a déli és nyugati szektorból bevezető mindegyik úton továbbra is elérhető lesz a város. A legközvetlenebb kapcsolatot a tapolcai úton lévő csomópont adja. *További részletes forgalomterhelési vizsgálatokat kell végezni*, hogy az innen érkező forgalom nagysága miképp alakul, s ezt a forgalmat a város bevezető útja és annak környezete el tudja-e viselni. Ha a várható **forgalomnagyságok** és **a környezet terhelhetősége** nincs szinkronban, akkor a csomópont forgalomtechnikai kialakításával - adott esetben elhagyásával - kell az **ellentmondást** feloldani.

A Nyugat-dunántúli régió legintenzívebben fejlődő központja - Győr - irányába sajnos a városnak a jelenlegi elképzelések szerint a távlatban sem lesz közvetlen autópálya, vagy

gyorsforgalmi út kapcsolata. Ez az összeköttetés továbbra is a 82 sz. főúton bonyolódik. A **kapcsolat minőségi javításában**, vagyis a *településeket elkerülő szakaszok megépítésében*, Veszprém rendkívül érdekelt.

Városkörnyéki kapcsolatok

Veszprém közvetlen térségével, s ezen belül a Balatonnal megfelelőek a közlekedési kapcsolatai.

A város belső közlekedési kapcsolatai

A közlekedéspolitikai koncepció alapelvei

A helyi közlekedéspolitika célja a város működőképességének fenntartása, az életkörülmények romlásának megállítása, a közlekedés és környezete minőségének javítása.

A célok eléréséhez szükséges lépések:

1. Az utazási, **közlekedési igények** mennyiségének csökkentése, város- és területrendezési eszközökkel.
2. Az indokolt utazások és szállítások **idő- és költségigényének** mérséklése a közlekedési szolgáltatások fejlesztésével.
3. A **közlekedési folyamatok** befolyásolása a közlekedési módok összehangolt, differenciált területi sajátosságaihoz alkalmazkodó fejlesztésével.
4. A **közlekedés és környezete** összhangjának javítása, a káros környezeti hatások mérséklése, a környezettervezés, környezettel való gazdálkodás előtérbe helyezésével.

A környezetbarát közlekedéspolitika különös figyelmet kell hogy fordítson a belső integrációra. A jelenlegi *forráshiányos* helyzetben fontos az adott rendszer elemeinek **hatékonyabb együttműködésében** rejlő lehetőségek kihasználása, a működtetés és fejlesztés feladatainak rendszerszemléletű kezelése, a közlekedési módok **összehangolt, környezetfüggő, differenciált** fejlesztése. (A közlekedési *rendszert működtető és használó ember* viselkedésének megismerése és befolyásolása a kívánatos közlekedési állapot elérésének nagy tartaléka.) Az egyéni és közösségi közlekedés fejlesztési célja az utazási, szállítási ráfordítások csökkentése, vagyis a lakosság „*időmérlegének*” javítása.

A közlekedéspolitika eszközrendszere

A közlekedésfejlesztés - a közlekedéspolitika eszközrendszerének részeként - gyakran *egymással ellentétes célok* érvényesítését, illetve összehangolását követeli meg, mint:

- a közlekedési rendszer városszerkezeti célok szerinti alakítását,
- a közlekedési áramlatok terület-felhasználással összehangolt szabályozását,
- a különböző közlekedési módok integrált egymásra építését.

Veszprém Város Fejlesztésének Stratégiai Terve táblázatosan összefoglalta és rendszerezte a közlekedés erős- és gyenge pontjait. Ennek egyik elemeként értékelt a közlekedési ellátottság *jelenlegi rendszerét*, s ezt **pozitívnak** ítélte. A jelenlegi koncepció szintén sarkalatos kérdésként kezeli - igazodva a korszerű közlekedésfejlesztési elképzelésekhez - a **tömegközlekedés** prioritását. Ennek érdekében elsődleges szerepet kell szánni a tömegközlekedés várostesten belüli fedettségi mutatójának megőrzésére, és attraktivitásának fokozására.

A közúthálózat jelenlegi hiányosságaiából és a környezet követelményeiből kiindulva **sem realitás, sem cél nem lehet** a *motorizáció várható intenzív növekedésének követése a*

közúthálózat fejlesztésével. Az igények kielégítésében továbbra is jelentős szerepet kell szánni a tömegközlekedésre. Mindez azonban nem jelenthet lemondást, a szerkezetet javító, több évtizedes hálózati hiányokat pótló közúti elemek megépítéséről. Ez elsősorban a **külső városrészek kapcsolatát javító** kör- ill. haránt irányú utak építését jelenti, *összehangolva* a **belváros útjain** a forgalom **csökkentését** célzó beavatkozásokkal.

Közúthálózat

A városon belüli úthálózat kialakítását jelentősen befolyásolja a domborzat. Ebből a szempontból is rendkívül nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy – szemben más magyar városokkal – megépült a település körüli forgalmi gyűrű. Ennek egyik szakasza a jelenlegi 8. sz. főút. A városon belüli legfontosabb áramlási irány azonban továbbra is - a 8. sz. út régebbi átkelési szakaszán - kelet-nyugati irányban található. Ebben az irányban a városon való átkelésnek csaknem ez az egyetlen lehetséges útvonala. A tengely további hátránya, hogy a belváros potenciális terjeszkedési zónáját elvágja a jelenlegi centrumtól. Mivel a további fontos forgalmi és gyűjtőutak szintén erre a tengelyre hordják rá a forgalmat, *hosszabb távon* feltétlenül **módosítani kell** a *jelenlegi áramlási irányokon*, mert az útvonal kapacitása nem bírja a további forgalomnövekedést.

Ennek egyik leghatékonyabb eszköze - a már megkezdett - **belső forgalmi gyűrű** további szakaszainak megépítése. Másodlagos eszközként ugyanezt a célt szolgálta az **észak-déli irányú** kapcsolatok fejlesztése. A korábbi rendezési terv - elsősorban a nagykapacitású déli irányú fejlesztések kiszolgálásához igazodva - jelentős kapacitásnövelést irányzott elő észak-dél irányban a Jutasi út vonalán. Ennek a fejlesztésnek a szükségessége továbbra sem kétséges, de a **volumene és paraméterei** az új településszerkezeti terv készítésekor módosulhatnak pontosan a településszerkezet és területfelhasználás változásának függvényében.

A város belső közlekedési viszonyait illetően nem állnak rendelkezésre a forgalom áramlásával kapcsolatos friss adatok. Ezért a településszerkezeti terv közlekedési vizsgálata során a városi hálózat forgalomszámítását végre kell hajtani. Ugyanakkor a forgalomáramlási igények (honnan-hova) mátrixát is elő kell állítani. Ezzel a közlekedéspolitikai elhatározások szakmai és gazdaságpolitikai alátámasztása biztosítható.

A közlekedés *fejlesztésének és szabályozásának* egyik legfontosabb **feladata** a város **környezeti viszonyainak javítása**, a forgalombiztonság növelése, a közlekedés káros hatásainak mérséklése. A környezeti szempontból érzékeny területek védelmére széles körben kell alkalmazni a területi **forgalomcsillapítás** módszereit. Az új környezetbarát közlekedési formák elterjesztése az életkörülmények minőségjavításának fontos eszköze. E közlekedési formák fejlesztésében a **kerékpáros közlekedés** nagyobb lehetőségeket, a **gyalogos közlekedés** pedig elsőbbséget kell kapjon.

Kerékpáros közlekedés

A **kerékpáros közlekedés** fejlesztése két célt szolgál. Egyrészt szélesíti a napi közlekedési lehetőségek körét, csökkentve ezzel a gépjárműforgalmat, másrészt rekreációs és sportolási igényeket elégít ki.

A várostra elkészült a kerékpár-hálózati terv (1990-ben), mely a városi hálózatot a balatoni hálózat részeként értelmezi, arra kapcsolja rá. A koncepcióban ajánlott nyomvonalak kialakítását mielőbb meg kell kezdeni.

A hálózat kialakításakor prioritást kell kapnia a **balatoni** és a **bakonyi** csatlakozó irányok kiépítésének, ezzel Veszprém gyűjtőpontja lehet a két **idegenforgalmi célterület** között mozgó forgalomnak. A kerékpárhálózat és a csatlakozó létesítmények fejlesztése nem mehet végbe elszigetelten, annak a városi turizmus fejlesztésébe beágyazottan kell történnie. A városi kerékpárhálózat kiépítése során meg kell oldani a fő foglalkoztatási központok, iparterületek bekapcsolását is a hálózatba.

Gyalogos közlekedés

A városban két fő **gyalogosirány** alakult ki. A sétáló utcában (Kossuth u.) a gyalogosforgalom lényegében *akadálytalan*. A Vár u. - Rákóczi u. - Szabadság tér - Erzsébet sétány útvonalon viszont a parkoló és helyet kereső járművek *jelentősen korlátozzák* a gyalogosforgalmat. Mivel a gyalogosforgalom a **belvárost és a közvetlen környékét** részesíti előnyben (hiszen legnagyobb mértékben ide tömörülnek a városi funkciók), célszerű – akár a **parkolási és forgalmi rend** újragondolásával is – a gyalogos forgalom számára **nagyobb teret** biztosítani. A rendezési tervben törekedni kell a gyalogos zóna minél nagyobb arányú kiterjesztésére. Ugyancsak fontos feladat a rekreációs területeket, illetve az idegenforgalmi vonzerővel bíró egyéb területeket felfűző gyalogos hálózat kialakítása. (pl. Séd völgy, Vár, Gulyadomb, egyéb meglévő gyalogos utak rendszerbe foglalása)

Parkolás

A városban jelentős gondot okoz a **parkolás**. Ennek fejlesztése elsősorban a belváros peremén mindenképpen indokolt, mivel ez összefügg a turizmus és az előbbieket szerinti, szintén részben a turizmushoz kapcsolódó, gyalogos közlekedés javításával. A fizető parkolók rendszere előrelépést hozott. Helyes döntés volt a választott parkoló-kártyás rendszer felülvizsgálata, és áttérés parkoló-automatás rendszerre. Több magyar városban és Budapesten is bevezetett parkoló-automatás rendszer tapasztalatai ugyanis kedvezőbbek. A beruházó a nagyobb beruházási összeg vonzataként naprakész, világos parkolási statisztikai információkat kaphat, míg a nagyközönség számára előnyként jelenik meg az a lehetőség, hogy a parkolási idővel arányos díjat fizet. Enyhítette a parkolási gondokat a parkolóház megépítése, de a kirándulókat szállító autóbuszok parkolását meg kell oldani.

Vasúthálózat fejlesztése

A Székesfehérvár – Celldömölk – Szombathely hazai törzshálózati fővonal (A2 kategória) a megye legfontosabb vasútvonala egyrészt szerepe miatt, másrészt mivel átszeli a megyét kelet-nyugati irányban. Ennek a vonalnak nőni fog a jelentősége nemzetközi szerepe miatt, a szlovén kapcsolat megépítésével. A vonalon régi igény mutatkozik Veszprém, Zalaegerszeg gyorsabb elérésére és az Ún. grazi fővonal szerepének helyreállítására. A vonal villamosításával Székesfehérvár felől a közép- és nyugat-dunántúli megyeszékhelyek (Veszprém érintésével) gépcsere nélkül elérhetőek lesznek, ami a menetidőket csökkenti.

A megye további vasúti mellékvonalai közül a Győr-Veszprém, valamint a Lepsény-Veszprém vonal érinti a települést.

Az elsőként említett vonalnak szerepe elsődlegesen az utóbbi években növekedést mutató személyszállítási, valamint turista és idegenforgalomban van. A második vonal mind személy, mind teherforgalma elenyésző, állapota leromlott, és üzeme gazdaságtalan.

Összefoglalva kijelenthető, hogy a Győr-Veszprém-Székesfehérvár (Bp.) háromszög vasúti közlekedésének fejlesztése a város szempontjából fontos feladat.

Légi közlekedés

A Magyar Honvédség által üzemeltetett és használt repülőterek kevés átalakítással alkalmasak a regionális légi közlekedési feladatok ellátására is. A mai országos irányelvek szerint összeegyeztethető a katonai és polgári használat. A költségvonzatok szempontjából is kedvező helyzetet teremt ez a lehetőség. Veszprém közelében található a szentkirályszabadjai repülőtér, mely jelenleg katonai helikopterek számára jelent bázist. A pálya felújításra szorul, mivel felülete jelenleg már nem biztonságos a merev szárnyú gépek folyamatos üzemeltetésére.

A repülőtér infrastrukturális fejlesztésével, elsősorban kis gépek tárolására alkalmas hangárok építésével, a kifutópálya felújításával és a polgári gépek fogadási körülményeinek biztosításával növelni lehet a Veszprémet és térségét érintő minőségi turizmus, konferenciaturizmus feltételeit. A fejlesztés egyidejűleg a gazdasági, befektetői érdekek szempontjából is javítja Veszprém versenyhelyzetét.

10. Közműellátás

Az elmúlt 30 év közműhelyzetét áttekintve a következők állapíthatók meg:

- az alapvető közműprobléma (vízvédelem) változatlanul fennáll
- a közműberuházásokkal a város fejlődését követték, az új lakóterületek ellátását 100%-osan megoldották, közben a régi városrészek hálózatának felújítása nem történt meg
- országos átlaghoz hasonlítva a város ellátása megfelelő, de speciális elhelyezkedéséhez képest nem

Vízellátás és csatornázás

A veszprémi vízbázisok uralkodóan fedetlen, nyit tükűrű karszterületen találhatóak. A város nagy része is a nyitott karszton helyezkedik el. A vízműutak mennyiségi oldalról elegendő, megfelelő tartalékkal rendelkeznek. Minőségi oldalról viszont csak akkor garantálható az ivó-vízszolgáltatás, ha a területen élők és gazdálkodók valamennyien szem előtt tartják a vízbázisvédelmi feladatokat. A vízműutak vízminőségi adatai egyértelműen mutatják, hogy felszíni szennyeződés éri a karsztvizet.

A Kormány 2249/1995 számú határozata alapján 1998-ban elkészült a négy veszprémi vízbázis diagnosztikája és biztonságba helyezési ill. biztonságba tartási terve. A terv mindegyik vízbázisra megadta a külső és belső egészségügyi ill. hidrogeológiai A és B zóna területeit, határvonalát. A vizsgálatok alapján meghatározta a potenciális szennyezőforrásokat és javaslatot ad a vízbázisok védelmére.

Fejlesztési, tervezési feladatok

- Az A és B zóna területére eső fejlesztésnél, terv készítésénél figyelembe kell venni a vízvédelmi terv előírásait
- A felsorolt potenciális szennyezőforrásokat fel kell számolni.
- A jövőbelei Tekeres-völgyi vízbázis védelme érdekében a Csatár-hegyi üdülőterületen és Nemesvámos községben fel kell számolni a szennyvizek szikkasztását.
- Új létesítménynél - Veszprém egész területén - nem engedélyezhető a szennyvíz szikkasztása.
- Veszprém teljes területén, a külterületi beépítésnél is, a szennyvízcsatornázás 100%-os kiépítése szükséges.
- A belvárosi víz- és csatornahálózatot felül kell vizsgálni, a rossz vezetékeket ki kell cserélni. A szennyvízcsatornáról le kell választani a csapadékvíz bekötéseket, ezzel csökkenteni lehet a szennyvíztisztító telep túlterhelését.
- A VIZIG érvényes előírásaival összhangban szükséges a városi szennyvíztisztító telep bővítése.

Önkormányzati feladat

Vízvédelmi, környezetvédelmi alapból támogatást lehet kérni, ennek alapvető feltételei

- engedélyezett kiviteli terv
- lakossági, vállalkozói befizetések
- Önkormányzati pénzügyi támogatás

AZ Önkormányzat feladata a tervezés, a finanszírozás koordinálása, a környezetvédelmi támogatás kérése.

Csapadékvíz-elvezetés

A város területén összegyülekező csapadékvizek befogadója a VIZIG kezelésben lévő Séd patak. A hálózat építése, felújítása az úthálózat építéséhez szorosan kapcsolódik. A főgyűjtők zöme téglafalazatú, régi csatorna és a belvárosba ömlik a befogadó Séd patakban.

Fejlesztési, tervezési feladatok

- A Séd patak mindkét oldalán biztosítani kell a fenntartási sávot, zöldfelületi eszközökkel rendezni kell a partvonalat
- A régi főgyűjtő csatornák felülvizsgálata, átépítése
- Szennyvízbevezetések feltárása, átkötése a szennyvízcsatornára
- A város D-i részén található záportározó felújítása, részbeni beépítésének megszüntetése. Ez feltétele a D-i bevásárlóközpont létesítésének, mert már jelenleg is a heves zivatar esetén a főgyűjtők vízszállítása nem megfelelő (a Színház mellett áll a víz)
- A Kádártai Séd rendezésével Kádárta és Gyulafirátót csapadékvíz-elvezetésének megfelelő kiépítése

Önkormányzati feladat

- A hálózat tulajdonosa az Önkormányzat, így a hálózat fejlesztési, rekonstrukciós tervet el kell készítenie, ill. a régi terveket aktualizálni kell.

Villamosenergia-ellátás

A város villamosenergia ellátása jelenleg a Déli 120/középfeszültségű és a Lakótelepi 35/10 kV-os alállomásból biztosított. 1999-ben megkezdődött egy új 120/középfeszültségű alállomás építése az Északi ipartelepen. Ez a 3 állomás a következő 10-15 évben biztosítani tudja a város ellátását, figyelembe véve a várható nagyobb beruházásokat is.

A belvárosban és a lakótelepeken elsősorban 10 kV-os földkábel hálózat épült ki felfűzött transzformátorokkal. A 0,4 kV-os hálózat túlnyomórészt földkábel, ún. íves-gyűrűs rendszer, ezáltal tartalékolást biztosított, a szolgáltatás üzembiztosabb. A családi házas övezetekben, az iparterületeken a 20kV-os és a kiefeszültségű hálózat is sugaras rendszerű szabadvezeték hálózat, melynek üzembiztonsága kisebb.

Fejlesztési, tervezési feladatok

- A földkábel-hálózat nyilvántartásának pontosítása, mert az építkezések földmunkájánál gyakori a kábelek átvágása
- A szabadvezetékes hálózatok fokozatos átépítése földkábeles rendszerre
- Nagyobb intézmények, ipari létesítmények két oldali energiaellátása
- A Déli 120/középfeszültségi alállomás áthelyezése aránytalanul nagy költséggel járna, fákkal, bokrokkal kialakított esztétikusabb elkerítés javítana a kedvezőtlen városképi megjelenésen

Önkormányzati feladat

- A műszaki szempontokon túl a jövőben jobban oda kell figyelni az esztétikai szempontokra is. Új létesítményeknél felújításoknál a városképben jobban illeszkedő közép és kisfeszültségű transzformátorokat, kábel-elosztószekrényeket kell alkalmazni. Esztétikai és üzembiztonsági szempontok miatt is szorgalmazni kell a szabadvezetékes hálózat felszámolását.

Közvilágítás és díszvilágítás

Veszprém város közvilágítási berendezéseinek, fényforrásainak nagy része, az elmúlt évek fejlesztésének köszönhetően, korszerűnek mondható. Az egységesítési törekvés ellenére nagyon sokféle berendezés lámpatest van a rendszerben. A díszvilágítás kiépítése elindult (Tűztorony, László templom, Szent Margit templom, Margit romok).

Fejlesztési, tervezési feladatok

- A közvilágítás egységesítésére, hangulatos belvárosi megvilágításra, nevezetesen középületek díszvilágítására fejlesztési tervet kell készíteni, melynek alapján - a mindenkori pénzeszközök szerint- fokozatosan megvalósulhat a korszerűsítés (pl. Várhegy)
- Kádárta és Gyulafirátót hálózata elavult, energiatakarékos lámpatestekkel fel kell újítani a hálózatot
- A rendszer automatikáját fel kell újítani
- A megvilágítási erősséget felül kell vizsgálni, elsősorban a családi házas területeken a lámpatestek sűrítése szükséges

Önkormányzati feladat

- A közvilágítási terveket az önkormányzat jegyzője hagyja jóvá, a villanyszámlát a város fizeti. A tervek jóváhagyásánál nem csak a műszakilag, hanem esztétikailag is zsűrizni kell a terveket. A jobb, korszerűbb berendezések energia-felhasználása kisebb, az üzemeltetési költsége kisebb.

Földgázellátás és távfűtés

A város gázellátása két gázátadó állomáson keresztül történik. Az elmúlt évtizedekben folyamatosan fejlesztették a hálózatot a teljes lefedettség még nem alakult ki. A gázhálózat fektetésénél a keskeny utcák okozzák a problémákat. A megépült gázelosztó rendszer a jelenleg ismert igények kielégítésére megfelelő kapacitással rendelkezik.

A környező települések gázellátására nagykapacitású nagyközépnomású gázelosztó vezetékek létesültek a 82-es, a 8-as és a 73-as közlekedési útvonalakkal párhuzamosan, amelyek lehetőséget nyújtanak a város keleti, északi ill. déli terjeszkedése esetén fellépő igények kielégítésére.

A város területén található távhő-szolgáltató rendszerek csak korlátozottan rendelkeznek szabad kapacitással. Az új építési területeken a távfűtés kiépítése nem jöhet szóba a magas beruházási költségek miatt.

Fejlesztési, tervezési feladatok

- Tanulmányterv készítendő a szűk, közműekkel zsúfolt utcák gázellátására. Az érintett területeken (Belváros, Dózsaváros, Pajtakert és a Séd völgy) a lakosság részéről igény van az ellátásra.
- A hálózat korrózió-védelmi munkáit be kell fejezni, a hibás szakaszokat ki kell cserélni.
- A távfűtéses lakásoknál az egyedi hőmennyiségmérést meg kell oldani a hideg- és melegvíz mérésével együtt.

Önkormányzati feladat

- Az Energiaracionalizálási Szakmai Munkacsoport programjának figyelembevételével a fűtési hőfelhasználás jelentős csökkentését kell előírni. Az új tervek engedélyezésénél minden esetben mérlegelni kell ezeket a szempontokat is.

Hírközlés

A város távbeszélő hálózatának fejlesztése 1998-ban lezárult. A távbeszélő igények kielégítésnek a város területén - beleértve Gyulafirátót és Kádártát - műszaki akadálya nincs.

A kábeltelevíziós hálózat a város területének legnagyobb részén kiépült, komolyabb kielégítetlen igények a csatolt településen jelentkeznek. A rendszer üzemeltetője szerint a város törzsterületén jelentkező igényt ütemezett fejlesztéssel kielégítik.

Fejlesztési, tervezési feladat

- A Belváros kivételével a hírközlési kábelek zöme kusza szabadvezeték-hálózat. A több üzemeltetőnek meg kell egymással egyezni, ebben az egyeztetésben az Áramszolgáltatót is be kell vonni. Ahol a keresztmetszet engedi, ott közös kábelaléptményt kell lefektetni, ahol csak a légvezeték fér el, ott a közvilágítással együtt közös oszlopsoron kell a szabadvezetéseket elhelyezni.

Önkormányzati feladat

- A hírközlés terén nagy verseny alakult ki az egyes szolgáltatók között. Fontos, hogy az Önkormányzat a maga részét és szerepét megtalálja úgy, hogy a verseny folyamatát város érdekei szerint befolyásolja.

11. Együttműködés az egyetemmel

A Veszprémi Egyetem, mind az általa képviselt **szellemi energia**, **kapcsolati tőke**, mind az oktatók és diákság, mint állandó, illetve időszakszakos **veszprémi polgárok** jelenléte miatt meghatározó eleme a városfejlesztésnek.

A Veszprémi Egyetem, Észak-Dunántúl országos jelentőségű és egyben legnagyobb felsőoktatási intézménye. Működésének, fejlődésének egyik alapvető feltétele, az egyetemnek a város életébe történő jobb beilleszkedése, a város és egyetem **együttéléséből és együttműködésből** származó **kölcsönös előnyök** tudatosítása és kihasználása.

Az együttműködés területén kiemelt **feladat**

- a fejlesztési célok folyamatos **egyeztetése**,
- a központi kormányzati pénzeszközök mellett az egyetem és város által közösen megszerezhető **külső források** feltárása, közös pályázatok, koncepciók kidolgozása,
- a városi önkormányzati **koordinációs lehetőségeinek** számbavétele, felhasználása (pl. a gazdasági szervezetekkel, oktatási intézményekkel való egyetemi együttműködés segítése terén)

Az együttműködés főbb területei

Környezetfejlesztés

A **településrendezés eszközeivel** szükséges segíteni az egyetem területi széttagoltságából eredő hátrányok csökkentését.

- Meg kell vizsgálni a jelenlegi (Egyetem utca, volt MAFKI, NEVIKI, illetve szovjet laktanya) hárompólusú elhelyezkedés **kétpólusúvá** alakításának lehetőségét. (pl. ingatlancsere, a volt szovjet laktanya területéről való kivonulás, stb.)
- Törekedni kell a két fő terület, valamint közvetlen környezete közötti **kapcsolat és a környezetminőség közterület-rendezési eszközzel** való javítására.

Ingatlanfejlesztés

Közös **ingatlanfejlesztések** (építés, felújítás, működtetés), elsősorban

- az innovációs jellegű (inkubátorház, K+F vállalkozási)
- a kollégium, szállás,
- a sport, valamint
- kulturális és információs létesítmények terén.

Kulturális élet, rendezvényturizmus

Kölcsönös érdek a kulturális élet és **idegenforgalom**, a **diák- és konferenciaturizmus** háttér intézményeinek közös fejlesztése. Az együttműködés legfőbb célja az oktatók, és a diákság városhoz való kötődésének erősítése, a **város kulturális és társadalmi életében** való aktívabb részvétele. Ugyanakkor, az együttműködés az *intézmények jobb kihasználtságát* és működésük állandóságát segítheti, mely *közös gazdasági* érdeke mind a városnak, mind az egyetemnek.

Közös szervezetek működtetése

A már létrehozott szervezetek (pl. Veszprémi Regionális Innovációs Centrum Kht., Kooperációs Kutatási Központ, Stadion Kft.) mellett szükséges a további együttműködések szervezeti háttérének megteremtése.

Mellékletek

A szakértői anyagok (I.-XX.) pontjainak javasolt kiegészítése

A. Népeség, munkaerőhelyzet

Népeség

Veszprém egészen a 80-as évek második feléig igen dinamikusán nőtt. A szocialista rendszer tervszerű lakáspolitikájának és a város megyeszékhely voltából fakadó, mindenre kiterjedő preferáltságának köszönhetően erőteljes volt a népesség városba áramlása. A nagyszámú beköltözések növelték a fiatal népesség arányát, s ezáltal a természetes szaporulat is jelentőssé vált. A népesség növekedése azonban 1987-től fokozatosan csökkent, s az utóbbi években abszolút értelemben is folyamatosan csökken a városban lakók száma.

A városra készülő rendezési tervek még a 80-as évek elején is 90-95000 főben állapították meg a város távlati (2010. évi) maximális népességét. A városra legutóbb 1988-ban készült részletes demográfiai elemzés már a növekedés mértékének erőteljes csökkenését prognosztizálta, de még mindig túlbecsülte a bevándorlás és a fiatal népesség, valamint az átlagot meghaladó termékenység népességnövelő hatását.

A jelenleg érvényes ART az egyre egyértelműbbé váló országos tendenciák (természetes fogyás, nagytérsgégi vándormozgalmak, sőt az erőteljes városba áramlás megszűnésének) figyelembevételével, illetve lehetőségével élve, a **népesség növekedésének** és a város **befogadóképességének** egyensúlyát kereste. A prognózis elsősorban a természetes szaporulatból, s kevésbé a bevándorlásból adódó népességnövekedés feltételezéséből indult ki.

Lakónépesség alakulása	1996	2001	2010
<i>1982-es ART előrejelzése</i>	72-76000	---	75-90000
<i>Érvényes ART előrejelzése</i>	66000	68000	---
<i>Tényleges lakónépesség</i>	63975	61223*	???

*2000-es adat az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján.

A fenti táblázatban a prognosztizált és a tényleges érték között jelentős különbséget találunk. Ez abból ered, hogy a lakónépesség tényleges évi változása, jelentősen eltért a prognózisban feltételezett, évi 300-350 fős természetes, és 50-80 fős vándorlási szaporulattól.

Az utóbbi pár év tényleges adatai a feltételezett értékektől már igen jelentős eltéréseket mutatnak:

			1995	1996	1997	1998
Természetes szaporulat	Veszprém	tényleges adat	190	77	-17	-191
		1000 lakosra vetítve	2,9	1,2	-0,3	-3
	Megyei jogú városok az ÉNy-Dunántúlon 1000 lakosra vetítve		n.a.	-1,4	-1,6	-3,2
	Megyei jogú városok országosan 1000 lakosra vetítve		n.a.	-2,0	-2,5	-3,1
Vándorlási különbözet	Veszprém	tényleges adat	-459	-448	-633	-495
		1000 lakosra vetítve	-7,1	-7	-10,0	-7,9
	Megyei jogú városok az ÉNy-Dunántúlon 1000 lakosra vetítve		n.a.	-1,2	-2,7	-1,7
	Megyei jogú városok országosan 1000 lakosra vetítve		n.a.	-2,9	-4,0	-3,0

Forrás: KSH

Látható, hogy a vándorlási veszteség mértéke évek óta nagyon magas, jóval meghaladja a megyei jogú városok átlagait. A természetes szaporulat már természetes fogyást mutat, évente erősödő mértékben, az utóbbi években meglepő gyorsasággal igazodva a hasonló méretű és helyzetű városok átlagához.

A lakónépesség alakulása (ezer fő) 1970 és 1998 között, és a vizsgált időszakokban a változás éves szintre vetített mértéke %-ban:

	1970	1980	%	1990	%	1995	%	1998	%
Veszprém megye	364,0	383,1	0,52	379,3	-0,10	378,4	-0,06	374,8	-0,32
Veszprém város	40,5	57,3	4,15	63,9	1,15	64,6	0,22	62,6	-1,03
Megyei jogú városok az ÉNy-Dunántúlon	355,4	427,6	2,03	450,2	0,53	443,9	-0,28	433,2	-0,80
Megyei jogú városok országosan	1631,9	2034,8	2,47	2078,3	0,21	2030,3	-0,46	1993,2	-0,61

Forrás: Veszprém Város Fejlesztésének Stratégiai Terve; KSH

A népesség csökkenése, előregedése az egész országra jellemző folyamat.

Látható, hogy Veszprémben a lakónépesség növekedése 1995-ig mindig jóval meghaladta az ország más területeinek népesség növekedési ütemét. Veszprémben a természetes szaporulat még 1996-ba is pozitív értékű volt, Szemben a többi megyei jogú város 1990 óta negatív értékeivel.

Bizalomra adhat okot a város – országos összehasonlításban igen kedvező – korstruktúrája, amelynek kihasználásával a jelenleg már határozottan kedvezőtlenbe fordult tendenciák megfordíthatóvá válhatnak.

A korstruktúra kifejezésére igen szemléletes mutató az öregségi index, amelyet a 60 év felettek számának, és a 14 év alattiak számának hányadosaként kapunk. Értéke szemléletesen mutatja, hogy mennyire fiatal egy adott város; e szerint 1,0 alatti értéknél fiatalnak nevezhető, 1,5 fölött már öregnek.

Az öregségi index alakulása, előrebecslése (Hablicsek, 1995), kiegészítve a Veszprémre vonatkozó tényleges adattal:

Öregségi index	1980	1990	1995	2000	2010	2020
Veszprém	0,34	0,49	0,67	0,80	1,12	1,57
<i>Veszprém tényleges adatai</i>	<i>0,34</i>	<i>0,49</i>	<i>0,67</i>	0,92*	??	??
A megye többi városa	0,45	0,59	0,83	0,97	1,15	1,44
Megyei jogú városok az ÉNy-Dunántúlon	0,44	0,66	0,90	1,03	1,34	1,70
Megyei jogú városok országosan	0,51	0,73	0,92	1,02	1,27	1,56

*2000-es adat az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján.

Veszprémben, 1995-ben az öregségi index értéke 0,67 volt, ami kifejezetten fiatal népességre utal. Ez az érték mind a megye többi városának (0,83), mind a megyei jogú városok átlagának (0,92), mind ÉNy-Dunántúl megyei jogú városainak (0,90) értékénél sokkal alacsonyabb, tehát kedvezőbb. Figyelemre méltó, hogy a prognózisban tudományosan megbecsült, 2000-re vonatkozó 0,80 és a valóságos nagyjából 0,92 indexérték között elég nagy a különbség. A prognózis elkészítése (1995) és a tárgyidőpont (2000) viszonylag közel van egymáshoz, tehát nem várnánk ekkora eltérést. Olyan folyamatoknak kellett lejátszódnuk ezen rövid időszak alatt, amelyek 1995-ben még nem voltak láthatóak. A városnak oda kell figyelnie ezekre a folyamatokra, be kell avatkoznia, különben Veszprém a prognosztizálnál sokkal gyorsabb öregedési folyamat elé néz, és ha figyelembe vesszük, hogy már az előrebecsült értékek sem voltak túl biztatóak, a valóságos folyamat még sokkal komorabbnak tűnik.

A népesség számának előreszámított alakulása 2020-ig (Hablicsek, 1995) :

	1995	2000	2005	2010	2015	2020	változás (%) 1995-2020
Veszprém	64622	64919	65170	65167	64534	63437	-1,8
<i>Veszprém tényleges adatai</i>	<i>64622</i>	<i>61223*</i>	<i>?</i>	<i>?</i>	<i>?</i>	<i>?</i>	<i>! 2000-ig -5,3 !</i>
A megye többi városa	147916	146047	144147	142251	139726	136561	-7,7
<i>tényleges adatok</i>		<i>146258¹</i>					
Megyei jogú városok az ÉNy-Dunántúlon	443861	435018	427980	421771	412403	401551	-9,5
<i>tényleges adatok</i>		<i>430992²</i>					
Megyei jogú városok országosan	2030352	1973526	1929844	1855246	1855631	1812056	-10,8
<i>tényleges adatok</i>		<i>1981010²</i>					

*2000-es adat az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján.

¹1998-as adat (KSH)

²1999-es adatok (KSH)

A Veszprém város fejlesztésének stratégia tervében bemutatott, Hablicsek-féle népesség-előrejelzés Veszprém város népességére 1995 és 2020 közötti időszakot nézve, mintegy 1,8%-os népességcsökkenést jelez. Látható, hogy ez a becslés nem bizonyult helyesnek. Hasonló megállapítások tehetők, mint az öregségi index várható értékeinél: Veszprémben az utóbbi 4-5 évben olyan demográfiai folyamatok indultak meg, amelyekre jóformán senki nem számított.

A népességi folyamatokba való helyi szinten történő beavatkozás hatékony formája a fiatal népességnek a városban való megtartása, illetve letelepítése. Mindenképpen szükséges olyan

intézkedések megtétele (foglalkozáspolitikai, lakásellátás), amelyek a népesség megtartását teszik lehetővé. Ugyanakkor, a szociális, egészségügyi, oktatási ellátás terén fel kell készülni a születések számának csökkenésére, s a népesség fokozatos elöregedésére.

A népességi mozgások, folyamatos figyelése, s a szükséges intézkedések időben történő meghozatala segítheti a kedvezőtlen hatások mérséklését.

Mindenképpen törekedni kell a dezurbanizációs folyamatok megfékezésére, hiszen általános tapasztalatok szerint a tartós elvándorlás szelektív, a népességből a fiatalabb, munkaképes lakosságot érinti elsősorban, s így a korösszetétel változásán keresztül a természetes szaporodási rátára is negatívan hat.

Az erősödő dezurbanizációs folyamat abból a szempontból is kedvezőtlen, hogy általában a mobil és tehetős réteg elvándorlása a jellemző, s ha az elvándorlók esetleg továbbra is Veszprémbe dolgoznak, lakóhelyi kötődésük, városi, polgári létük, várost gyarapító szemléletük, igényük és tevékenységük a jövőben fokozatosan, már új lakóterületükhöz kötődik.

Foglalkoztatás, munkaerőhelyzet

Veszprém Város Fejlesztésének Stratégiai Tervében az Észak és Nyugat-Dunántúl Veszprémhez hasonló méretű, illetve funkciójú városai között az 1992 és 94 közötti időszakot vizsgálva Veszprém bizonyult a legkevésbé iparosodottnak. A város **foglalkoztatási szerkezetében** egyre növekvő a szolgáltató, a terciér szektor aránya, a mezőgazdaság és az ipar arányának csökkenésével egyidejűleg. Veszprém város ezek szerint a térségben a gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi, irányító, szolgáltató és tanácsadó, képző szerepeit tovább erősíti.

A Veszprém Megyei Munkaügyi Központ Veszprémi Kirendeltségének előterjesztései alapján elmondható, hogy **Veszprém megye** munkanélküliségi rátája az országos folyamathoz hasonlóan csökken. 1994 végén a megye munkanélküliségi rátája megegyezett az országos rátával, (10,4%), azóta a regisztrált munkanélküliek aránya gyorsabban csökken az országosnál, 1998 végén a megye munkanélküliségi rátája 7,9% volt, ami 1,2%-kal alacsonyabb az országos szintnél.

Örvendetes jelenség, hogy az elmúlt évek gyakorlatával ellentétben, nagyobb arányban keresnek szakmunkásokat és magas kvalifikáltágú munkaerőt, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalókat.

A megyeszékhely speciális helyzetéből adódóan a munkáltatók – elsősorban az olcsóbb munkaerő tekintetében – versengenek a munkaerőért, és a nagyobb létszámot foglalkoztató munkáltatók rákényszerülnek a munkaerő toborzásra a környező településekről.

Veszprémben és **környékén** a munkanélküliek száma szezonálisan erősen ingadozik, tavasztól őszig a Balaton-part adta munkalehetőségek csökkentik számukat. Ősszel a szezonális munkalehetőségek megszűnésével és az aktuális pályakezdők munkaerőpiacra kerülésével a munkanélküliek száma erősen megnő.

Veszprém városban, mindezekkel együtt is kedvezőbb a helyzet: a regisztrált munkanélküliek aránya mindig alacsonyabb, mint a Munkaügyi Központ Veszprémi Kirendeltséghez tartozó 22 település alkotta térség átlaga. Veszprémbe a regisztrált munkanélküliek aránya 6,0% volt, ami mind az országos, mind a megyei adatoknál kedvezőbb érték. A 2000-es év adatai szerint (6,2%) Veszprémbe stagnál a regisztrált munkanélküliek aránya. A Kirendeltség évről-évre több munkanélkülinek teremt –

közvetlenül vagy közvetve – munkalehetőséget, elsősorban a képzés, átképzés, és a közhasznú munka területén.

1998-ban számottevő változás következett be a munkanélküli férfiak és nők arányában. A megoszlás fele-fele arányra tolódott el a férfiak javára, a korábbi 60-40% helyett, tehát a férfiak kedvezőbb helyzetbe kerültek a munkaerő-piacon.

Megfigyelhető még, hogy a munkanélküliek között növekedett a szakközépiskolai végzettségűek aránya, míg ugyanolyan mértékben csökkent a technikai végzettséggel rendelkezők aránya. Megállapítható, hogy a csak gimnáziumi érettségivel rendelkezők egyre nehezebben találnak állást. Az állást keresők között folyamatosan emelkedik a 36 év alatti munkavállalók részaránya.

Évek óta tartó tendencia, és ez valószínűsíthetően így is marad, hogy növekszik a **tartós munkanélküliek** száma. Ők egyre nehezebb helyzetbe kerülnek, mert a munkáltatók nem szívesen alkalmaznak olyanokat, akik már hosszabb ideje nem dolgoznak, vagy nem rendelkeznek gyakorlattal.

A másik hátrányos helyzetű csoport a **pályakezdők**. A Munkaügyi Központ kiemelten kezeli a velük való foglalkozást, lehetőségeik javítására számos program közül választhatnak.

Hátrányos helyzetben vannak a **megváltozott munkaképességűek**, munkavégzési lehetőségeiknek erős korlátjai vannak.

A foglalkoztatottak összetételéről, megoszlásáról országosan sincs nyilvántartás, ezen a téren Veszprém esetében is csak sejtéseink lehetnek. Valószínűsíthető, hogy ma Veszprémben a jelentősebb foglalkoztató cégek mintegy 5-10%-ban alkalmaznak közép- és felsőfokú végzettségűeket, és a szakmunkások aránya csupán 10-20%-ra tehető. Ezek szerint az alkalmazottak 75-80%-a betanított, esetleg segédmunkás. Ennek a fontos kérdésnek a felderítéséhez, a rendezési tervi vizsgálat során érdemes kérdőíves felmérést végezni a jelentősebb munkaadók körében. A kérdőívnek ki kellene térnie a foglalkoztatottak korcsoport, iskolai végzettség szerinti megoszlására, valamint arra, hogy a foglalkoztatottak helyben lakók-e, vagy bejárók.

B. Lakásellátás, lakásgazdálkodás

Veszprém város fejlesztésének stratégiai tervezése során fokozatosan került háttérbe a lakóterületek fejlesztése (a lakásgazdálkodás, a lakásépítés, lakóterületek előkészítése, lakóterületi rehabilitáció), mint fontos településfejlesztési összetevő.

Alapvető kérdés, hogy a **városfejlesztési prioritások között** helyet kap-e a megfelelő minőségű és mennyiségű lakásválaszték biztosítása, a városon belüli lakásmobilitás feltételeinek megteremtése.

A stratégia, mintegy természetesnek veszi, hogy a lakókörnyezet **minősége** iránti megnövekedett igény kielégítésének alapfeltétele, vagyis az, hogy egyáltalán van hol lakni, és az önálló, illetve szabadon választott módon való lakhatás lehetősége rendelkezésre áll a városban.

Ugyanakkor a **lakásellátás** terén mutatkozó **feszültségeket** jelzik az alábbiak:

- A stratégiai terv részeként elvégzett lakossági kérdőíves felmérésből kiderül, hogy az emberek négy problémát látnak különösen égetőnek a városban, ezek közül is az első helyen áll a lakáshelyzet.
- Az 1996-ban lefolytatott kerekasztal beszélgetések során, egészségügy, szociális ellátás terén a szociális és idősek otthona felépítése és a munkahelyteremtő beruházások mellett, a fejlesztendő lehetőségek között kiemelt hangsúlyt kapott a **lakásépítések** beindítása.
- Ugyanitt, a negatív folyamatok közé sorolták a *fiatalok rossz lakáshelyzetét*.
- A stratégia a prekonceptióban a városok gazdasági pozíciójának összehasonlítását szolgáló nyolc gazdasági mutató között szerepelteti (tehát fontosnak tartja) a lakásállomány 1991-94 évi változását. Sajnos e táblázatba téves adat került (1991-94 közötti lakásállomány változás Veszprémben: 4,3%), amely szerint Veszprém első helyen állna Észak-Dunántúl nagyvárosai között. A valóságos érték 3,5% körül van, mely érték az összehasonlításban szereplő városok átlagának felel meg. (Figyelembe véve az érvényes ART-ben részletesen elemzett öröklött lakáshiányt, ez az érték túl kis mértékű lakásgyarapodást jelent a helyzet súlyosságához képest.)

Lakásellátás

Veszprém lakásépítési tevékenységét az 1970-es évektől egészen 1986-ig nagy mértékben a telepszerű, államilag finanszírozott, vagy államilag erősen támogatott lakásépítés jellemezte. A rohamos népességnövekedés az állami lakásépítésre vonatkozó igények jogosságát támasztotta alá, s a nagyszámú épülő lakás mágnesként vonzotta a bevándorlókat. A **lakáshiány fentieknek megfelelően állandósult**. Jól illusztrálja ezt a helyzetet a nyilvántartott lakásigénylők számának változása, pontosabban változatlansága a 80-as évek második felében. 1985 és 1990 között minden évben bő 1500 lakásigénylőt tartottak számon a városban. Az utóbbi pár évben ez az érték már csak 500 fölötti lakásigénylőt mutat, de a látványos csökkenés mögött nagyobb részt az áll, hogy a 90-es években jelentős szemléletbeli váltás zajlott le az emberek fejében, és ennek köszönhetően a *ténylegesen* lakásra várók, és a *nyilvántartott* lakásigénylők számának különbsége megnőtt. Mindezzel együtt megjegyzendő, hogy az 1000 lakosra jutó nyilvántartott lakásigénylők száma a megyeszékhelyek átlagában évről-évre csökken, míg Veszprémben határozottan növekszik.

Lakásépítési tevékenység

1986 óta erőteljesen csökkent a lakásépítési tevékenység, ezen belül is az állami lakásépítés aránya szintén. 1998-ban Veszprémben 23142 lakás volt, egy lakásra 2,7 lakos jutott. Ez magasabb Veszprém megye többi városának átlagánál (2,6), a megyeszékhelyek átlagánál (2,45), az ország összes városának átlagánál (2,4), és az országos átlagnál (2,5) szintén. A mutató minden szinten évente csökken, és biztató, hogy ez a csökkenés Veszprémben mindenféle átlagon felülinek látszik. A gond az, hogy ez a csökkenés nem a lakásállomány növekedéséből, hanem sokkal inkább *a lakónépesség csökkenéséből* ered. A lakásállomány változása Veszprémben az 1990-es lakásállományhoz viszonyítva 1995-re nagyjából +3,5% volt. Az 1995-ös állományhoz képest 1999-ig már csak 1,4% volt a növekedés. Az épített lakások abszolút számának csökkenése évről-évre országszerte megfigyelhető jelenség. Így van ez keleten, nyugaton, városonként, megyénként. Veszprémben is csökkent az épített lakások száma 1997-ig, 1998-ban azonban kiemelkedően sok lakást építettek a városban. Természetesen egy év statisztikai adatai még nem bizonyítják egy folyamat gyökeres megváltozását, de figyelembe véve a településen történt jelentős terület-előkészítéseket, a kedvező változás remélhetőleg állandósul a városban.

Az épített lakások **nagyságát** a szobák száma szerint vizsgálva kiderül, hogy Veszprémben az épített lakások többsége 2-3 szobás, arányuk egyre emelkedik, evvel együtt a nagyobb lakások aránya csökken. Figyelemre méltó, hogy Veszprémben 1996-ban az épített lakások 38,1%-a volt 4 és több szobás, míg 1997-ben ugyanez az arány 26,9%, 1998-ban már csak 9,8% volt! Országszerte, és minden féle szinten vizsgálva a 4 és több szobás lakások arányát az épített lakások között, sehol sem figyelhető meg ilyen csökkenés. A Veszprémi csökkenéssel párhuzamosan viszont a közeli Balatonalmádiban ugyanezekben az években határozott növekedés indult a 4 és több szobás lakások arányában, számszerűen: 11% - 16% - 22%.

A lakásépítés területi megoszlása, jellege

1980-90 között Veszprémben alig volt lehetőség a **minőségi lakásigény**, elsősorban a *környezettel szemben támasztott minőségi igény* kielégítésére. A telepszerű többszintes beépítés mellett, a társasházi beépítés is tömeges jelleggel valósult meg. Családi házas telekosztás Kádártán és Gyulafirátóton történt, de csak részleges közműellátással rendelkeztek a telkek. A városközpont közeli, történeti városrészekben megvalósítható egyedi építkezési lehetőségek értékét az általánosan leromlott fizikai, sok esetben társadalmi környezet, valamint a szennyvízhálózat s burkolt utak hiánya csökkentette.

1990 óta *nagymértékben megváltozott* a lakásépítés **beépítési jelleg** szerinti összetétele, *területi megoszlása*. Továbbra is folytatódtak Kádárta és Gyulafirátót családi házas építkezései. Új, villaszerű beépítések foghíjszerűen valósultak meg, a Séd-völgyben. Megindult a történelmi városrészek magán-erős építkezésein alapuló spontán rehabilitációja. (A Jókai utca Önkormányzat által irányított, szervezett rehabilitációs folyamata még nem jutott el a lakásfelújításokig.) Legalább tömbméretben megvalósuló családi házas beépítés egyedül a Baláca utcában történt, sajnos túlzott beépítési sűrűséggel. Nagyobb számú társasház építkezés folyt a belváros területén, a Csillag utca térségében, a Jutasi úton (honvédlakások). A többlakásos épületben megvalósuló lakás kínálatot nagymértékben bővítette a volt szovjet laktanya területén felújított épületek lakásállománya. A legalább tömbméretű telkes családi házas, illetve sűrűbb sorházas, átriumházas beépítések terület-előkészítései (Takács-kert, Pajtakert, Baláca u. É-i folytatása) nagyobb erővel csak a legutóbbi időben indultak meg, melyek nyomán az elkövetkező időben jelentősen nőhet a telekkínálat. A továbbiakban leírt

dezurbanizációs folyamatok mérséklésének alapvető feltétele a terület-előkészítés, választékbővítés kedvező folyamatának erősítése.

A városból való elköltözés folyamata

A stratégiában vizsgált időszak (-1996) adatai még nem mutatták olyan drámai módon a dezurbanizáció, a városból való elköltözés tendenciáját, illetve a stratégia természetes folyamatként kezelte a városkörnyéki kiköltözéseket, s koncepcionális elemként a város és környékének szorosabb együttélését jelölte meg célként.

Megvizsgálva azonban a megyeszékhelyek 1000 lakosra jutó **vándorlási különbözeteit** az elmúlt évekre vonatkozóan, elmondható, hogy Veszprém mutatója mind közül a *legkedvezőtlenebb*, messze meghaladja a megyeszékhelyek átlagát, még jobban az ÉNy-Dunántúl megyeszékhelyeinek átlagát. 1995 utáni évenkénti adatokat vizsgálva egyetlen egyszer, 1998-ban volt Veszprém az utolsó előtti helyen, amikor Salgótarján kiszorította a második legkedvezőtlenebb pozícióba. Ha a vándorlási különbség 1000 lakosra jutó évenkénti változásának tendenciáját nézzük, akkor sem találunk semmi biztatót, évek óta **rendkívül kedvezőtlen** szinten stagnál -10 közelében. (Összehasonlításként, a közeli Győr mutatója ugyanezre vonatkozóan évek óta $+2$ körüli érték, míg a szintén közeli Tatabánya – a Veszprémben soha nem látott regresszióval sújtott város – 1000 lakosra számított vándorlási különbsége az utóbbi években határozott emelkedést mutat, 1998-ban már $+4,1$ volt, evvel Kecskemét után második helyen állt a megyeszékhelyek rangsorában.)

Az elmúlt időszak országosan is megerősödő dezurbanizációs folyamata Veszprémben az átlagosnál erőteljesebben jelentkezett, s egyben megindította a népesség fokozódó elöregedését is. Veszprémben a viszonylagosan kedvező munkanélküliségi adatok, vagyis kedvező foglalkoztatási lehetőségek ellenére következtek be a jelentős számú elköltözések. Ennek leginkább valószínűsíthető okai a kedvezőtlen lakáshelyzet. A hirtelen növekedéssel párosult tömeges lakásépítés nyomán, a múltból örökölt kedvezőtlen lakásállomány (leginkább a Jutasi lakótelep, zsúfolt, kedvezőtlen lakókörnyezetet nyújtó kisméretű lakásaival, ahol még jelenleg is a népesség közel egyharmada kényszerül lakni), s az elmúlt időszaknak a többi megyeszékhelyhez képest kisszámú lakásépítése együttesen emelte a lakáshelyzetet a Veszprém lakossága által megnevezett települési szintű problémák közül az első helyre.

A jelenleg érvényes ART a lakásépítési területeket Veszprém város népességének feltételezett növekedésével összhangban tartalmazza. Ugyanakkor a területekre, illetve beépítési módokra vonatkozó javaslatok messzemenően figyelembe vették a településszerkezeti, táji, és épített környezeti adottságokat, s így jó alapot adnak a rendezési terv felülvizsgálata során a területi vonatkozások kidolgozására. A mennyiségi vonatkozások felülvizsgálata szükségesnek látszik, bár a népesség növekedésének megtorpanása valószínűsíthetően tovább erősítette a családok elaprózódásának folyamatát, s így a családok, háztartások számának csökkenése nem követte egyenes arányban a népesség számának csökkenését. Véleményünk szerint a kedvezőtlen népességi folyamatokra semmiképp sem szabad a lehetőségek beszűkítésével reagálni. Sokkal inkább, a rendelkezésre álló területek fokozatos és igény szerinti előkészítését kell megvalósítani.

Források

Forrásmunkák:

- Veszprém Város fejlesztésének stratégiai terve
 - Veszprém a nemzetközi és a hazai városversenyben
 - Endogén tényezők
 - a) humán erőforrások és kultúra
 - b) műszaki infrastruktúra
 - c) helyi gazdaság
 - d) lakossági tényezők
 - e) a veszprémi KSH körzet jellemzői
 - Prekonceptió
 - A veszprémi kistérség területfejlesztési prekonceptiója
- Veszprém Város Fejlesztésének Stratégiai Terve 1997. június 20.
- Veszprém Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciója
 - I. Veszprém Megyei Jogú Város helyzete
 - II. Infrastruktúra
 - III. Tömegközlekedés
 - IV. Turisztikai infrastruktúra
 - V. Környezetvédelem, települési hulladékkezelés
 - VI. Állattartás
 - VII. A felszíni vizek kezelése, csapadékvíz elvezetés
 - VIII. A város intézményrendszere
 - IX. A Veszprémi Egyetem szerepe a város fejlesztésében
 - X. A város sportolási célú létesítményei, szabadidős és rekreációs területei
 - XI. A művészet és kultúra élettere és mecenatúrája
 - XII. Parkok, zöldterületek, köztisztaság
 - XIII. Erdőgazdálkodás
 - XIV. Temetőellátás
 - XV. A kereskedelem rendszere
 - XVI. Idegenforgalmi létesítmények, szállásférőhelyek, vendégfogadás
 - XVII. A város lakóterületei
 - XVIII. Ipari park, ipari területek
 - XIX. A város színe
 - XX. A fejlesztési célok megvalósításának eszközrendszere
- Intézkedési terv Veszprém város fejlesztésének stratégiai terve végrehajtására - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1997. október 3-i Közgyűlésére
- Tájékoztató Veszprém város foglalkoztatási helyzetéről - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1998. május 29-i Közgyűlésére
- Veszprém sportlétesítményeinek fejlesztési koncepciója - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1999. december 17-i Közgyűlésére
- Veszprém város szociális koncepciójának előzetes vitaanyaga - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1998. szeptember 11-i Közgyűlésére
- Javaslat Veszprém MJV szociális stratégiájának kialakításához - 1999. április 12.
- Veszprém város szociális stratégiai terve - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1999. december 17-i Közgyűlésére

- Veszprém megye és Veszprém MJV Közoktatási feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve 1997
- Tájékoztató Veszprém MJV egészségügyi koncepciójának eddigi végrehajtásáról és a további feladatokról - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1998. június 26-i Közgyűlésére
- Tájékoztató az egészségügyi alapellátás minimumfeltételeinek alakulásáról - Előterjesztés Veszprém MJV Önkormányzatának 1999. szeptember 3-i Közgyűlésére
- Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Veszprémi Egyetem közötti együttműködési megállapodás
- Veszprém megye Területrendezési Terve - Területrendezési Program-egyeztetési anyag
- Országos Területrendezési Terv - egyeztetési anyag
- Veszprém Város Általános Rendezési Terv, Vizsgálatok 1991
- Városfejlesztési Konceptió 1992
- Veszprém Megye Statisztikai évkönyvei
- Területi, lakás, és demográfiai évkönyvek
- Feljegyzés jelentősebb beruházásokról, Városépítészeti iroda 1998-1999

Interjúk:

Veszprém MJ Város Polgármesteri Hivatal:

Mazák György	alpolgármester
Horváth Gábor	városi főépítész
Lindemann István	irodavezető, Városépítészeti Iroda
Scher Ágota	irodavezető, Pénzügyi iroda
Bérczi Zsuzsanna	hivatalvezető, Adóhivatal
Szeivolt Erzsébet	csoportvezető, Ingatlanguzalkodási csoport
Schmid Ferenc	környezetvédelmi ügyintéző, Beruházási és fejlesztési csoport

Veszprém Város Önkormányzat:

Debreczenyi János elnök, Városfejlesztési Bizottság

Egyéb szervezetek:

Tóth Béla	Balatontourist
Steinback Eszter	Tourinform Iroda
Raffai Ágnes	Tourinform Iroda
Nyíró István	kirendeltség-vezető, VMMK Veszprémi Kirendeltség
Dr.Szalay András	ügyvezető igazgató, Veszprémi Regionális Innovációs Centrum Kht.

Adatgyűjtés, rendszeres adatszolgáltatás:

Schoderbeck Éva	Főépítészeti Iroda
Szalkai László	irodavezető, Informatikai Iroda